

Släkthistoriska Studier

Publicerad av Genealogiska Föreningen | Published by the Genealogical Society of Sweden

Släkthistoriska Studier 2023:105

Ättlingar till Åbjörn Persson i Gudmunderyd i Ölmsstad socken (död 1627)

En halvfrälse skattebonde, ryttare, rusthållare, nämndeman och riksdagsman

Olle Elm

epost: olle@elm.se

 0000-0001-8958-2913

Publicerad den 22 juni 2023

DOI: 10.55797/zfh103 och ISSN 2004-3910

Öppen tillgång genom en Creative Commons CC BY 4.0 licens.

Copyright på artikeln tillhör författarna.

Publicerad på Kungliga Bibliotekets OJS-plattform publicera.kb.se.

Citera artikeln (exempel): Elm O., *Ättlingar till Åbjörn Persson i Gudmunderyd i Ölmsstad socken (död 1627): En halvfrälse skattebonde, ryttare, rusthållare, nämndeman och riksdagsman*, Släkthistoriska Studier 2023:105.

Släkthistoriska Studier publiceras av Genealogiska Föreningen (org. nr. 802001-19643), Löfströms Allé 7, Sundbyberg. Kontakt: shs@genealogi.net

Ättlingar till Åbjörn Persson i Gudmunderyd i Ölmstad socken (död 1627)

*En halvfrälse skattebonde, ryttare, rusthållare,
nämndeman och riksdagsman*

Olle Elm

Publicerad 22 juni 2023

Bidrag till »Festskrift tillägnad Urban Sikeborg på hans 60-årsdag«

I en dombok för Visingsborgs grevskap 1596 förekommer frälsekvinnan Elin Månsdotter (Ulfsparre, nämnd 1548–1596) och hennes tre söner. En av dem var Åbjörn Persson († 1627). Här redovisas hans kända ättlingar fram till ungefär 1720. Dessa var i de första generationerna spridda inom ett begränsat område i norra Småland, främst i Ölmstad socken i Vista härad och i Adelövs socken i Norra Vedbo härad. Av hans ättlingar var två söner ryttare och rusthållare, en var dessutom nämndeman och en dotter var gift med en ryttare. Flera i de första generationerna var skattebönder och alltså självägande. Längre fram i leden förekom andra typer av bönder men också soldater och torpare. För den som hittar en anknytning till någon av dessa familjer blir Åbjörn Persson en grindana till släkter som leder sitt ursprung långt tillbaka i vår historia. Förutom Ulfsparre förekommer bland anorna under 1500-talet släkter som Bölja från Västbo och Fargalt.

För mer än 20 år sedan fann jag en notis i Visingsborgs grevskaps dombok för den 2 mars 1596.¹ Domboken omfattade vid den här tiden ting för dels Habo socken, Vartofta härad och södra Västergötland, dels Vista härad i norra Småland.² Habo socken ligger på västra sidan och Vista härad på östra sidan av Vättern. Vista härad omfattade socknarna Skärstad, Ölmstad, Gränna samt Visingsö. Den nämnda domboksnotisen handlar om Vista härad och fångade min uppmärksamhet, dels för att den berörde gårdar jag minns från min uppväxt i trakten, dels för att jag kände igen uppgifter från Elgenstiernas ättartavlor.³ När jag läste domboken i original, fann jag skillnader i ordval i

¹ VaLA, Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:1 (opaginerad; AD bildid: v190277.b3910).

² Jämför omslag på volymen »Visingsborgs grevskap«. Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:1 (opaginerad; AD bildid: v190277.b3690).

³ Elgenstierna (1925–1936, band VIII, s. 512).

förhållande till texten i ättartavlorna. Det handlade om att två av tre söner till frälsekvinnan Elin Månsdotter (Ulfsparre) – vilken levde 1596 – av Elgenstierna benämndes med angivelsen »till« för gårdar. I domboken saknades dessa angivelser. För den som är bekant med Elgenstiernas ättartavlor är detta ingen överraskning. Många personer har »pyntats« med benämningar som får dem att framstå i bättre dager.⁴ När jag upptäckte skillnaden i domboken blev min tanke: Kan dessa söner till Elin Månsdotter (Ulfsparre) och den hos Elgenstierna angivne ofrälse »bonden Per Jonsson till Bohult i Gränna socken«, själva varit bönder? Skulle det då gå att finna ättlingar i bygden – ättlingar som ännu ej utforskats? Min utgångspunkt blev att finna ättlingar och att i förlängningen kunna skapa samband med en – innan det Braheska grevskapet – ledande familj i bygden.

När man idag ser resultatet av min forskning, kan det se ut som om jag tidigt hade en strikt plan. Så var inte fallet. Initialt trodde jag att mitt arbete skulle kunna redovisas i en sammanhängande artikel. Efterhand som forskningen fortskred blev det tydligt att redovisningen behövde presenteras i separata delar. Tidigt insåg jag nödvändigheten att gå igenom och säkerställa de tidiga leden i den släkt som vid introduktionen på Riddarhuset 1625 benämndes Ulfsparre af Broxvik. Namnet baserades dels på vapenbilden (se Bild 1), dels på sätesgården belägen i Gränna socken.⁵

Min bedömning var att utan denna genomgång skulle min kommande artikel vila på osäker grund. Min första artikel i ämnet publicerades 2016 med titeln »Släkten Ulfsparres äldsta led. Om Påvel Tuveson och Elin Ragvaldsdotter (Fargalt), deras barn och barnbarn«. Den blev som titeln anger en genomgång av de äldsta leden och kom att innehålla rättelser och kompletteringar i förhållande till tidigare material.⁶ År 2020 publicerade jag ytterligare en artikel och då om Elin Månsdotters (Ulfsparre) tre söner med bonden Per Jönsson, nämnd senast 1566 i Bohult frälsegård, Gränna socken,⁷ alltså de söner som enligt ovan nämns i Visingsborgs grevskaps dombok år 1596. Efter att ha utrett dessa visade det sig att det endast var möjligt att med säkerhet belägga ättlingar till en av dem – i alla fall med nuvarande forskningsläge. Det handlar om sonen Åbjörn Persson i Elgenstierna benämnd »Abiorn Persson till Näs, Gränna sn«.⁸ För denne Åbjörn Persson har jag funnit olika verksamheter och befattningar, bostadsorter, giftermål, död, samt en del ättlingar. Det är om dessa ättlingar denna artikel handlar. Jag begränsar redogörelsen för ättlingar till ungefär 1720 med vissa undantag. Det är fullt möjligt att ättlingarna i själva verket var långt fler än de jag hittat och presenterar, men detta får framtida forskning utvisa. Min intention är att redovisa materialet på ett sådant sätt att det går att kontrollera i

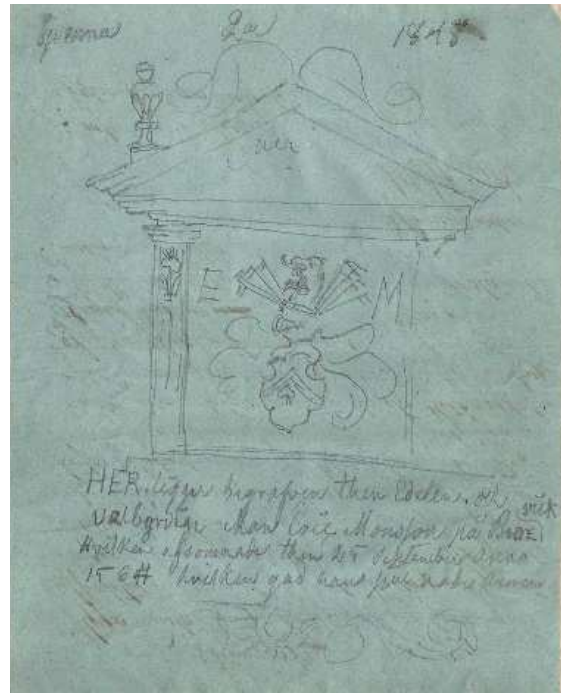

Bild 1. Nils Månsson Mandelgrens avritning 1848 av en gravsten i Gränna kyrka över Erik Månsson (Ulfsparre) (d. 1564) vilken förstördes i branden 1889. (Mandelgrenska samlingen, Lunds universitet).

⁴ Elgenstierna har en tendens att använda ordet »på« i stället för »i« så snart det gäller var någon är bosatt. I detta fall anges »till«; den felaktiga avskriften kan ha gjorts av signaturen HF. Jämför Elm (2016, s. 94f, not 107).

⁵ Om hur gården efter Per Brahes övertagande skiftade namn till Östanå finns beskrivet i Elm (2016, s. 72).

⁶ Elm (2016).

⁷ Elm (2020a).

⁸ Elgenstierna (1925–1936, band VIII, s. 512).

originalkällor. Jag hoppas att redovisningen ger möjlighet för andra att knyta an till ett komplicerat material. Den i rubriken nämnde Åbjörn Persson blir här en grindana som öppnar för utforskande av äldre anor.⁹

Geografisk orientering

Individerna som nämns i artikeln var mestadels bosatta inom ett förhållandevis begränsat område i norra Småland. Det handlar bland annat om Ölmstad och Gränna socknar i Vista härad, samt Adelövs, Vireda och Haurida socknar i Norra Vedbo härad. Platserna låg inte längre från varandra än att man under 1600-talet kunde nå dem under en dag.¹⁰ Byn Gudmunderyd i Ölmstad socken som är central i artikeln har många av er passerat utan att vara medvetna om detta. Antingen man reser söderifrån på Europaväg 4 – motorvägen utmed Vättern kallad Vätterleden – eller kommer från norr, passerar man Motell Vätterleden. I närheten ligger det som idag kallas Gunneryds by. Motorvägen skär numera rakt igenom det landskap ni ser på Bild 2 som är ett vykort från 1940–1950-talen. Byn skiftades 1853 och vissa gårdar är utflyttade en bit från den gamla bykärnan.

Bild 2. Gunneryds by. Vykort.

Källor

Uppgifter om källor vilka lätt kan sökas i ministerialböcker anges oftast inte i artikeln, men är upptagna i källförteckningen. De domboksuppgifter som nämns avser renovationer om inget annat anges. Förutom ministerialböcker och domböcker har bland annat följande källor använts: landskapshandlingar, Älvsborgs lösen, boskapslängder, kyrkoräkenskaper, mantalslängder samt militära rullor inklusive roterings- och utskrivningslängder. Då vi rör oss i Visingsborgs grevskap hittas några få mantalslängder i Kammarkollegiet under Grev- och friherreskapen. Jag har i artikeln valt att använda det gamla bynamnet Gudmunderyd för byn i Ölmstad socken,¹¹ även om det moderna namnet är Gunneryd.

Halvfrälse

Redan i artikelns titel har jag valt att använda begreppet halvfrälse. Östenson anger i »Småländskt låg- och halvfrälse« definitionen »halvfrälsemän i egentlig mening, det vill säga personer, som på fädernet var av ofrälse och på mödernet av adlig börd«. Samuelson använder begreppet och anger halvfrälse personer som »de som hade en adlig mor och ofrälse far«.¹³

Åbjörn Perssons ättlingar

Nedan följer en redogörelse för Åbjörn Persson i Gudmunderyd, Ölmstad socken, och hans kända ättlingar en bit in på 1700-talet. För att möjliggöra för läsaren att orientera sig

⁹ Begreppet grindana är presenterat som ett svenskt alternativ till det engelska begreppet *gateway ancestor*, se Elm (2020a, s. 122).

¹⁰ Jämför Retsö (2002).

¹¹ Agertz (2008, s. 100). Skälet till att jag väljer det äldre namnet är att min sommarpappa på 1950-talet, bonden Alf Johansson i Ölmstad skattegård, berättade att detta var det gamla namnet »...men vi sär Gunneryd«.

¹² Östenson (1969, s. 193).

¹³ Samuelson (1993, s. 173). Jämför också Koit (1953).

har vid varje rubrik angetts vilken generation det handlar om. Här blir Åbjörn Persson själv generation 1, hans barn generation 2 och barnbarnen generation 3 och så vidare.

Familj 1. Generation 1.

Åbjörn Persson, skattebonde, ryttare och rusthållare, kyrkvård, sexman, nämndeman och riksdagsman, slutligen i Gudmunderyd skattegård, Ölmland socken, född i Gränna socken, nämnd där 1583 och död 1627, före den 24 april, i Gudmunderyd skattegård, gift med *Elin Månsdotter* som hade bördsrätt i Gudmunderyd skattegård, troligen död 1640 före den 1 november.¹⁴

Åbjörn Perssons relation till sin mor *Elin Månsdotter (Ulfsparre)* och bröder säkras genom domboksuppgiften från 1596, där det framgår att de sålde sina delar i Bohult skattegård till »fru Estrin till Bråchswijk« – änka efter Elin Månsdotters bror Erik Måns-son (Ulfsparre), vilken anges död den 25 september 1564 i Stockholm och samma år begravs i egen grav i koret i Gränna kyrka.¹⁵ Åbjörn Persson kan från 1583 beläggas på olika gårdar i Gränna socken innan han 1599 köpte och flyttade till Gudmunderyd skattegård i Ölmland socken, en gård i vilken hans hustru Elin Månsdotter hade bördsrätt. Under tiden 1599–1626 förekom ofta tvister om delar i Gudmunderyd skattegård. För en bild på skattebönder, se Bild 3.

Det sistnämnda året blir det tydligt att Åbjörn Persson och hustrun ägde $\frac{2}{3}$ i hela skattegården samt att bonden Håkan Bengtsson ägde $\frac{1}{3}$ i samma gård. I Gudmunderyds by fanns också ett halvt frälsehemman och en utjord.¹⁶

Åbjörn Persson kan beläggas med såväl förtroenderoller som militära roller. Han dog på våren 1627 genom en olyckshändelse, då han blev omkullriden i samband med en utskrivning i Jönköping. Åbjörn Persson levde ungefär 14 dagar efter denna händelse.¹⁷

Bild 3. Skattebönder – från *Maqalotti* (1674).

Barn: (åldersordning okänd). Generation 2.

- *Måns Åbjörnsson*, se Familj 2.
- *Anna Åbjörnsdotter*, se Familj 3.
- *Erik Åbjörnsson*, se Familj 6.
- *Elin Åbjörnsdotter*, nämnd endast vid ett tillfälle, 1628 och då inhyses i Gudmunderyd.¹⁸
- *Brita Åbjörnsdotter*, nämnd 1628. Gift med NN.¹⁹

Brita Åbjörnsdotter nämns 1628 i ett köpebrev då hennes sväger Per Nilsson i Mickelstorp, Adelövs socken, sålde hennes och sin hustru Anna Åbjörnsdotters systerlotter i Gudmunderyd skattegård till deras broder Måns Åbjörnsson för 26 daler silvermynt. Brita

¹⁴ Elm (2020a, s. 142ff); VaLA, Ölmland kyrkoarkiv KI:1 (s. 6).

¹⁵ Om denna »fru Estrin till Bråchswijk«, se Elm (2022).

¹⁶ Sandgren (1980, s. 28) anger att »kung Gustav Vasas farmor, Ebba Vasa, ... på 1540-talet köpte hela Gunneryds by.« För detta finns inga belägg. Se RA, Landskapshandlingar, Smålands handlingar 1539:5 (opaginerad; RA bildid: A0046658_00009). Jämför också Almquist (1931–1976, band 4:2, s. 815) där det anges att »Gunneryd (N. 3) tillhörde 1543 fru Ebba (Eriksdotter (Vasa)) (+1549)«.

¹⁷ Se Elm (2016, s. 94ff och 2020a, s. 142ff).

¹⁸ RA, Boskaps- m fl längder 4 Småland 24 (fol. 189v). Tydligt Åbjörnsdotter.

¹⁹ En Kerstin Åbjörnsdotter, hustru till Jon Åkesson i Ölmland frälse, nämns 1652. RA, Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 5r (blyerts)). Åbjörnsdotter är felaktigt. Kerstin var dotter till Ambjörn Jönsson i Ölmland, nämnd i RA, Mantalslängder, Jönköpings län 4 (fol. 644r).

Åbjörnsdotter nämns i köpebrevet utan bostadsort. Då brevet 49 år senare presenterades vid Vista häradsting den 4 juni 1660 nämns Måns Åbjörnsson salig, men varken hustru Anna Åbjörnsdotter i Mickelstorp eller Brita Åbjörnsdotter anges saliga vilket bör noteras, men är inte någon garanti för att de fortfarande levde. Vid samma tillfälle nämndes också i ett vittnesmål om brodern Måns Åbjörnssons betalning att »den ene Systren sedan aldrig någon betalning fordrat«. ²⁰ Det är sannolikt Brita Åbjörnsdotter som åsyftas. Hon kan ha varit gift, då Elin Månsdotters »mågar« nämns i domboken Åbjörn Perssons död 1627. ²¹ I så fall var hon 1628 antingen ogift eller änka, då svågern Per Nilsson företrädde henne i rätten. Det är dock förvirrande att de båda systrarna 1660 benämns »h. Anna och hustru Brijta i Mickelstorp«. ²²

Familj 2. Generation 2.

Måns Åbjörnsson (från Familj 1), ryttare, rusthållare, bonde och nämndeman i Gudmunderyd skattegård, död före 6 mars 1659, före 6 mars, ²³ gift (1) med *Anna Månsdotter*, död omkring 1644 i Gudmunderyd, ²⁴ dotter till häradshövdingen *Måns Haraldsson* och hustru *Elin Månsdotter* i Södra Långeberg, gift (2) före 1646 med *Anna Jonsdotter*. ²⁵

Måns Åbjörnsson i Gudmunderyd benämns drängen Magnus Åbjörnsson och då tillsammans med fadern i en roterings- och utskrivningslängd 1621. ²⁶ Samma år förekommer han i grannhäradets dombok. Han hade låtit sin häst beta på Jönköpings slotts ängar och fick därför stryk av Olof Ångevaktare vilken själv fått order av sin överste »att slå den som beta i ängarna«. ²⁷ Med tanke på att målet tas upp i Tveta häradets dombok, är det sannolikt att dessa ängar låg vid slottets ladugård Ryden – senare Ryhof i Ljungarums socken. ²⁸

Måns Åbjörnsson nämns också den 6 augusti 1624 då han begärde fullmaktsbrev till fogden vid Skänninge att uppsöka sin man som var honom skyldig för en ko. ²⁹ Tillsammans med brodern Erik Åbjörnsson nämns han i domboken den 14 september 1629 rörande något som benämns »Öboskogen«. Det tätbefolkade Visingsö led tidigt brist på skog och redan den 28 september 1286 lämnade kung Magnus Ladulås tillstånd för öborna att på allmänningssskogar i Västergötland: ³⁰

Hugga timber sig till husabygging Veda brond oc alzskonss ambud Lofflega vthan
alla sak Vndantagnom them träm som aallan eller nötter bäro.

Det förekom flera liknande rättigheter på olika platser vid Vättern. Här handlar benämningen »Öboskogen« i domboken om öbornas rättigheter till skog söder om Gränna, belägen på de så kallade rasterna. ³¹ Fallet i domboken 1629 handlar om att flera inblandade hade nyttjat skogen. Måns och Erik »Åbjörnssöner« visade sig ha tillstånd av Erik och

²⁰ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1430).

²¹ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b240). Ölmstad sockens dombok i Vista härad. Socknen var den enda i häradet som låg utanför grevskapet. Hade under perioden eget ting och nämnd.

²² Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1440). De finns inte antecknade i den sista tillgängliga mantalslängden för perioden. Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 75).

²³ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (s. 46). Dominica Oculi. »Testam. för Sal. Måns i Gunnery«.

²⁴ 1643 anges hustru Anna. Mantalslängder, Jönköpings län 1 (fol. 93v); 2 (s. 60) anges Måns ensam. Måns gav redan 1641 till kyrkan »uti sin hustrus svaghet«, se Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (s. 7). I mantalslängden för 1652 anges åter Anna Månsdotter, möjligen en felskrivning, se Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 5r (blyerts)).

²⁵ Mantalslängder, Jönköpings län 4 (s. 643).

²⁶ KrA, Roterings- och utskrivningslängd 4 (opaginerad; RA bildid: A0054961_00158).

²⁷ ValA, Tveta häradsrätts arkiv AIa:1 (fol. 47r).

²⁸ Jämför Almquist (1931–1976, band 4:3, s. 1467ff).

²⁹ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b90).

³⁰ SDHK 1348.

³¹ Jämför Berg (1885, s. 13ff).

Johan i Näs på Visingsö att hugga »emot Öjebos frihet«. ³² Här ser vi ett exempel på att Visingsöbor delade med sig av sin rättighet.

Det förekom ofta bråk mellan delägarna i den hela skattegården Gudmunderyd, ³³ vilket fortsatte även efter Åbjörn Perssons död 1627. Den 4 juni 1635 nämns en mängd personer och detaljer vid en omfattande syn i Gudmunderyd emellan dess åbor. Målet avslutades med att man sade »Ja där till - och räckte hand och satte wijte sigh emillann et par oxar«. På de klagandes sida var Måns och Erik Åbjörnssöner. På de svarandes herr Jacob, Bengt och Lars Håkanssöner – samtliga i Gudmunderyd skattegård. ³⁴

I en tidig odaterad boskapslängd nämns Måns och brodern Erik ryttare och anges för »1/2«. ³⁵ Om detta betyder frihet är osäkert. Den 17 juni 1630 nämns Måns Åbjörnsson vid ryttmästare Ingemar Vastessons kompani som mönstrades i Kalmar av pfalzgreven, ³⁶ och vi finner honom benämnd ryttare också 1631. ³⁷ I rullan under Vista härad anges: »Måns i Gunnerydh 1 (häst) siuk och ähr Effter bleffwen«. ³⁸ Sista gången han nämns i denna befattning är den 12 juli 1633 då han anges »Måns i Gudmunderyd« med en häst i Fredrik Stenbocks kompani men under Tveta och »Alboo härath«. ³⁹ Troligen är det en felskrivning då något Gudmunderyd/Gunneryd ej finns i Albo härad. ⁴⁰

Jag har tidigare fört ett resonemang om osäkerheten när det gäller angivelser om ryttare. ⁴¹ Vilka var ryttare och vilka var rusthållare i dessa tidiga längder? Ett tydligt exempel finns i domboken 1630, där vi ser Måns Åbjörnssons funktion som rusthållare, trots att han samma år som just diskuterats nämns ryttare vid ryttmästare Ingemar Vastessons kompani. I domboken klagade Måns i Gudmunderyd på sin gårdbo Bengt Håkansson – även nämnd ovan på denna sida. Här framgår att skattebonden på den andra gårdsdelen Bengt Håkansson hade »waritt medh honom att hålla Rustning 1/3 (1)629 och giffuit suennetiänaren kläder«. När sedan årstjänsten var gjord, tog Bengt och hans hustru »Redejackan igen uthan någons weetskap, huilken war werderat för 3 1/2 daler«. De sakfälldes nu efter Tjuvabalken 40 mark till treskiftes. ⁴²

Måns Åbjörnsson var liksom sin far nämndeman. Vi finner honom i rollen tidigast den 7 november 1634, ⁴³ och fortlöpande till och med den 27 augusti 1638. ⁴⁴ Vid denna tid är det otydligt i vilken dombok ärendena förekommer. Från 1641 finner jag notiser för Ölmsstad socken i Tveta härads dombok och Måns Åbjörnsson satt då inte i nämnden. ⁴⁵ Det kan nämnas att det i Tveta härads dombok förekommer uppbud på en tredjedel i Gudmunderyd både 1644 och 1645. ⁴⁶

Efter Måns Åbjörnssons död kan man se att hans ekonomi varit ansträngd. Den 4 februari 1659 – kort tid före sin död – sålde han 1/6 i Gudmunderyd skattegård till Nils Nilsson i Ölmsstad för 40 riksdaler vars köpebrev nämns första gången den 4 juni 1660. Nils

³² Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b390).

³³ Elm (2020a, s. 144ff).

³⁴ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b680). Angående de svarande Håkansönerna, se Elm (2008, s. 205). Den ovannämnde herr Jacob Haquinius var far till bröderna Lessle/Letzer. Fadern till »Håkansönerna« var den ovan nämnde Håkan Bengtsson i Gudmunderyd skattegård. Belägg för hans patronymikon finns i Landskapshandlingar, Smålands handlingar 1618:6A (opaginerad; RA bildid: A0048191_00323).

³⁵ Boskaps- m fl längder 4 Småland 1:2 (opaginerad; RA bildid: A0052588_00035).

³⁶ Pfalzgreven torde avse Johan Kasimir av Pfalz-Zweibrücken (1589–1652).

³⁷ Boskaps- m fl längder 4 Småland 32:1 (opaginerad; RA bildid: A0052619_00014).

³⁸ KrA, Rullor 1620-1723 1632:2, (maskinpag. fol. 44r).

³⁹ Rullor 1620-1723 1633:2 (fol. 56r).

⁴⁰ Ortnamnsregistret, Institutet för språk och folkminnen.

⁴¹ Elm (2018, s. 70).

⁴² Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b450).

⁴³ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b620).

⁴⁴ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b860).

⁴⁵ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b1800).

⁴⁶ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:5 (opaginerad; AD bildid: v190281.b2220).

Nilsson angav i det målet att Per i Tokeryd hade »en hägne« under samma gård i pant, och begärde att få komma till sin del i samma hägne.⁴⁷ I domboken den 19–20 september 1666 visas att det verkligen blev en affär, köpebrevet nämns med datum och även de olika uppbuden visas.⁴⁸ Nils Nilsson i Ölmstad som här tilläts köpa 1/6 i Gudmunderyd, förekom på ett frälsehemman i Ölmstad troligen från 1644 och fortfarande 1658 i det spröda materialet. Han anges gift med Karin Larsdotter. Det förekommer inga uppgifter som kan förklara hans köp.⁴⁹ Redan den 14 juni 1659 redogörs för flera andra fordringsägare vid tinget.⁵⁰

Måns Åbjörnsson är nämnd i »Ölmstadssläkten – häradsdomaren Måns Haraldssons i Södra Långeberg ättlingar under fyra sekel«.⁵¹ Han anges där gift med en dotter till den nämnde häradsdomaren. Dottern anges utan namn och nämnd »s(enast)1653« varför ovanstående kompletterar. Måns Åbjörnsson nämns där bonde och nämndeman i »Gunneryd«. Två söner Måns Månsson (Gunneryd) och Anders Månsson nämns i »Gunneryd«. Inga kända ättlingar anges och inga källor.

Barn: Generation 3.

- *Anders Månsson.*
- *Måns Månsson*, nämnd tillsammans med brodern den 22 februari 1655.

Anders Månsson, nämnd 1652,⁵² gift (1) med *Anna*,⁵³ gift (2) den 22 november 1663 i Skärstad med *NN*,⁵⁴ begravd den 12 januari 1665.⁵⁵

Anders Månsson är, förutom 1652, nämnd med brodern Måns Månsson då de den 6 mars 1653 sålde en systerdel i Långeberg till morbrodern Måns Månsson i Långeberg. Det är tydligt att båda var i livet den 22 februari 1655 då köpebrevet visades vid Vista härads-ting.⁵⁶ Jorden i Långeberg var aktuell också den 14 juni 1659 – kort tid efter fadern Måns Åbjörnssons död då Anders Månsson nämnde att han sålt den och därav inlöst 1/6 i Gudmunderyd av sin fader.⁵⁷

Vid samma tillfälle inleddes processen där kreditorerna mot fadern Måns Åbjörnsson nu ställde krav mot Anders Månsson. Brodern Måns Månsson nämns inte. Kraven kom från olika håll. Den avlidne Måns Åbjörnssons svåger – Per Nilsson i Mickelstorp, Adelövs socken – begärde betalning för sin hustrus jord i Gudmunderyd och menade att han enbart fått för ett värde av 9 riksdaler. Kravet återkom vid följande ting den 17 september 1659 då Anders Månsson lade fram bevis mot Per Nilsson i Mickelstorp.⁵⁸ Han visade köpebrevet från 1628 där vittnena Per Haborsson och Sven i Mickelstorp, Adelövs socken, bekände att de 26 dalerna var betalda. Per Nilsson nekade till detta och menade att vittnet i brevet Per Haborsson i Mickelstorp, Adelövs socken, då var död, vilket Anders Månsson

⁴⁷ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1440). Angående ordet »hägne«, se Hellquist (1966, s. 383).

⁴⁸ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:16 (opaginerad; AD bildid: v190292.b210).

⁴⁹ Mantalslängder, Jönköpings län 2 (maskinpag. 62); Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 6v; fol. 69v).

⁵⁰ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14, (opaginerad; AD bildid: v190290.b1170). Jämför 17 september 1659 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1190).

⁵¹ Andersson (1999–2003, del 1, s. 19ff. och del 2, s. 13.) Om Måns Haraldsson, se Svenska Släktkalendern 24 (1984, s. 25ff), släkten Almqvist.

⁵² Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 5r (blyerts)).

⁵³ Nämnd 1659. Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 109r).

⁵⁴ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (s. 58).

⁵⁵ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (s. 62). 12 januari 1665 anges testamente efter »senast hustru«.

⁵⁶ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b460).

⁵⁷ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1180). Jämför 17 september 1659 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1190).

⁵⁸ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1190).

i Gudmunderyd bevisade var osant.⁵⁹ Av en kontroll i domboken framgår att Per Harborsson levde den 29 januari 1629 då han vid Norra Vedbo häradsting dömdes till döden för enfalt hor och mökränkning.⁶⁰ Han förekom även i längden 1630 vilket är sista noteringen för honom.⁶¹

Andra kreditorer fanns. Per i Tokeryd fordrade för dels en ox till ett värde på 6 riksdaler, dels för en del annat. Han hade som nämnts ovan en »hagne« i pant och uppbjöd den nu första resan. Olof i Torkelstorp, Skärstad socken, fordrade för 12 daler – vilket man inte var överens om. Erik i Hovaskog fordrade 20 daler och Olof i Flättinge, Skärstad socken, 17 daler kopparmynt, av arvingarna. Efter ett antal ting med upprepade krav samt redovisning från Anders Månsson som förklarade att det var brist i boet, kom man den 4 juni 1660 ett steg närmare ett avslut på affären.⁶² Då blev det tydligt att det i förhållande till kreditorerna inte fanns något annat till betalning än – som skrivaren angav –

Twenne Systerdelar i Gunnered som hans Sal. Fader löste af h. Anna och h. Brijta i Michelstorp Werderade för 120 Dr kop mnt.

Dock berättade Anders Månsson att hans fader var skyldig honom 28 daler kopparmynt. »Och emedan desse gjäld alle äro bewijslige och Sohnen tilbiuder dhe Twenne Syster Luther i betalning« så tyckte nu rätten att det var mest rättvist att de två systerlotterna skulle inrymma:

alle Creditorerna till betalning, hwilcket för allom ej fulleliga tilräcker, ty falla dhe slijkt af marck som marck, och Anders Månsson hafrij wäld Systerluther sig tillösa.

Så följde uppbud och först den 13–14 januari 1662 blev det ett slut på affären. Anders Månsson fick tillräkna sig något av sin egen skuldfordran och kunde sedan:⁶³

samma twenne Systerluther i Gunneryd fulkombiligen med 120 Daler betalt haf:r; Ty dömdes honom samma 2:ne lagfågne Systerluther Under Skattemanna frijhet ega bruka och behålla.

Även vid detta tillfälle förekom angivelsen »mark som mark« och här hänvisas till Ärvdabalken, 22 kapitel i Landslagen. Detta handlar om Magnus Erikssons landslag, den lag som vid mitten av 1300-talet ersatte landskapslagarna. 22 kapitlet lyder:⁶⁴

Dör en man och är gjäld efter honom, då skall gjälden gäldas av hans oskiftade bo, och arvingarna skola taga det som är kvar. Finns ej mera egendom än gjälden är, då skall den återgäldas därmed. Räcker ej egendomen till, då är det svårt att taga penningar, där inga finnas, och arvingarna vare fria från ansvar. Och ingen have rätt att skifta något arv, förr än all gjäld är gulden, som han hade att gälda. Räcker ej egendomen till att fullt återgälda, då falle bort all gjäld, lika mycket mark som av mark.

Att forska i grevskapet vid den här tiden är svårt. Mantalslängder saknas men kyrkoräkenskaper är innehållsrika. Sista gången Anders Månsson är nämnd i kyrkoräkenskaperna är den 15 oktober 1665.⁶⁵ Lyckligtvis återfinns han ännu senare i domboken då det vid vårtinget 1669 framlades ett köpebrev daterat den 16 februari 1667.⁶⁶ Här framgår att Anders Månsson i Gudmunderyd – för sin nöd och tvång skull – sålt en tolfedel i Gudmunderyds skattegård till Erik Larsson i Hovaskog. Själv angav Anders Månsson att han köpt samma del av sin far för 120 daler kopparmynt. Vid samma ting angavs att Erik Larsson i Hovaskog den 24 september 1668 köpt en sjättedel i Gudmunderyd av Nils Nilsson i

⁵⁹ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1430).

⁶⁰ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:3 (opaginerad; AD bildid: v190279.b1470).

⁶¹ Boskaps- m fl längder, 4 Småland 30:3 (opaginerad; RA bildid: A0052617_00010).

⁶² Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1440).

⁶³ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (s. 43 (blyerts)).

⁶⁴ Holmbäck & Wessen (1962, s. 64).

⁶⁵ Ölmostads kyrkoarkiv KI:1 (s. 64).

⁶⁶ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:17 (opaginerad; AD bildid: v190293.b600).

Ölmstad för 215 daler kopparmynt, dock med villkoret att om han i framtiden sålde denna sjättedel skulle han först tillbjuda den Nils Nilsson i Ölmstad. På samma sätt som med Nils Nilsson i Ölmstad (död 1677) är det okänt hur Erik Larsson i Hovaskog var relaterad till skattejorden, men möjligen var ovan nämnde Erik i Hovaskog som Måns Åbjörnsson var skyldig 20 daler samma person. Efter denna notis vid tinget 1669 har jag inte funnit några spår efter den nämnde Anders Månsson i Gudmunderyd och heller ej några säkra ättlingar trots omfattande sökningar.

Familj 3. Generation 2.

Anna Åbjörnsdotter (från Familj 1), hustru i Mickelstorp, Adelövs socken, gift efter 1617 med *Per Nilsson*,⁶⁷ ryttare och skattebonde i Mickelstorp, född omkring 1587,⁶⁸ nämnd i Mickelstorp 1616⁶⁹ och ännu 1657,⁷⁰ död där omkring 1670.⁷¹

Anna Åbjörnsdotters ursprung framgår av ovan nämnda 1628 daterade köpebrev på systerlotter i Gudmunderyd skattegård, Ölmstad socken. Hon nämns med hela namnet i Mickelstorp i mantalslängden 1643,⁷² men sparsamt efter detta innan hon saknas i mantalslängden 1657.⁷³

Av ett vittnesmål vid tinget framgår att den blivande ryttaren och bonden i Mickelstorp Per Nilsson omkring 1611 tjänade i Prästgården i Adelöv under tre år.⁷⁴ 1617 i november nämns han i Mickelstorp och uppträdde då i rätten, där han berättade att han var trolovad med en piga, men bekände att han lägrat en annan vid namn Anna Olofsdotter. Efter gammal sedvänja betalade han 60 daler i böter.⁷⁵ Att han angavs förlovad 1617 är intressant, då han redan 1616 anges som ryttare vid Måns Stiernas fana vid Smålands ryttare,⁷⁶ vilket var samma ryttarfana där hans blivande svärfar då tjänstgjorde.⁷⁷ Som ryttare tillhörde Per Nilsson under en senare period ryttmästare Erik Bengtssons kompani.⁷⁸ Den 30 januari 1644 angavs ryttaren Per Nilsson i Mickelstorp för Askeryd vilket är en felskrivning.⁷⁹ Per Nilsson nämns ryttare senast 1646 och angavs då ha både rågskatten och riksdalerhjälpn fritt för hela Mickelstorp.⁸⁰ Att han nämndes ryttare under 30 år kan ha att göra med ett fenomen som jag tidigare berört, nämligen att i det tidiga materialet i rullorna för Smålands ryttare går det inte att med säkerhet veta om »ryttaren« själv hade en sven-tjänare och/eller hade rollen som rusthållare.⁸¹ Vid tiden för Per Nilssons omnämnande i Mickelstorp 1616 bestod gården redan av flera delar (se Bild 4).⁸² Per Nilssons föräldrar har inte varit möjliga att identifiera.

⁶⁷ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:2 (opaginerad; AD bildid: v190278.b2700).

⁶⁸ Ryttaren Per i Mickelstorp anges som vittne 80 år gammal den 20 mars 1667, se Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIICD:1 (opaginerad; AD bildid: v405133.b4970).

⁶⁹ RA, Älvsborgs lösen 1613, Kommissariernas m.fl. räkenskaper för den lokala uppbörden av Älvsborgs lösen IV:23 (opaginerad; RA bildid: A0066027_00093).

⁷⁰ Han nämns i Mickelstorp 1652, se Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 14r), och 1657, se (fol. 41r).

⁷¹ Vid tinget den 31 maj 1678 nämns Per Nilsson salig, då Lars Jönsson i Bollarp angav att han för sju år sedan blev förnöjd för de 20 riksdaler Per Nilsson var skyldig honom, se Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:21 (fol. 25r (blyerts)).

⁷² Mantalslängder, Jönköpings län 1 (maskinpag. fol. 62r).

⁷³ Saknas i mantal 1657. Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 41).

⁷⁴ Advokatfiskalen Jönköpings län EVIIAAAC:14 (s. 33 (blyerts)).

⁷⁵ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:2 (opaginerad; AD bildid: v190278.b2700).

⁷⁶ Älvsborgs lösen 1613, Kommissariernas m.fl. räkenskaper för den lokala uppbörden av Älvsborgs lösen IV:23 (opaginerad; RA bildid: A0066027_00093). Anges R. M. S.

⁷⁷ Jämför Elm (2020a, s. 149ff).

⁷⁸ Erik Bengtsson tillhörde adliga ätten Hierta nr 121, se Elgenstierna (1925–1936, band III, s. 593).

⁷⁹ Rullor 1620–1723 1644:7 (fol. 9r). Här anges Erik Bengtsson Hiertas kompani.

⁸⁰ Mantalslängder, Jönköpings län 4 (fol. 636r).

⁸¹ Jämför Elm (2016, s. 70 och 2020a, s. 150f).

⁸² Älvsborgs lösen 1613, Kommissariernas m.fl. räkenskaper för den lokala uppbörden av Älvsborgs lösen IV:23 (opaginerad; RA bildid: A0066027_00093).

Gården Mickelstorp har en gammal historia. Den skänktes 1261 tillsammans med fyra andra egendomar i Adelövs socken till bröderna i Alvastra kloster av en dotterdotter till kung Sverker d y (död 1210), Benedikta Sunesdotter, vilken var gift med Svantepolk Knutsson.⁸³ I landskapshandlingarna är gården 1540 benämnd Mäkelstorp och var då skatte.⁸⁴ Lönnerholm anger att gården 1551 jämte Bollarp var den yppersta gården i socknen räknat på avkastning.⁸⁵

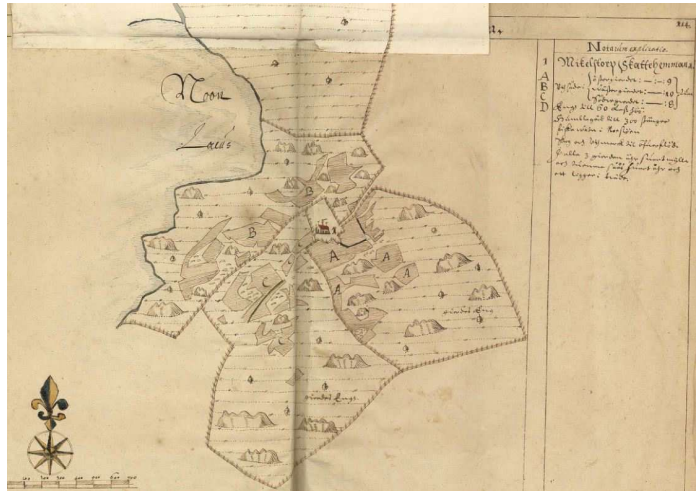

Bild 4. Mickelstorp 1640. Källa: RA, Lantmäteristyrelsen F2e:2 (akt 32). Public Domain.

Barn: Generation 3.

- *Åbjörn Persson*, se Familj 4.
- *Nils Persson*, nämnd 1643 i Mickelstorp tillsammans med föräldrarna.⁸⁶

Det är osäkert vart Nils Persson tog vägen. Möjligen var han densamme som organisten i Svanshals socken i Östergötland »Nils Pedersson Micklandro« som den 9 oktober 1670 med sin hustru samtycke sålde en broderlott i Mickelstorp till sin svåger Bengt Jönsson Mancke. Dennes hustru hette Karin Jonsdotter och hade arvejord i Bollarps skattehemman.⁸⁷ Organisten i Svanshals anges 6 mars 1673 »fordom«.⁸⁸ Den 26 april 1674 beslöts vid sockenstämman i Svanshals »at en organist skal medh första uppsanaß«.⁸⁹ Om organisten Nils Pedersson Micklandro visar sig vara rätt person kan det observeras att en Nicolaus Petri Adensis skrevs in 1638 i Braheskolan på Visingsö.⁹⁰ Samma år skrevs en elev från Lommaryd in. Denne anges i matrikeln med en kompletterande anteckning »Organist död i Lo«. Det är osäkert om det redan 1638 gavs musikundervisning vid Braheskolan även om skolans förste rektor Sverker Forselius »var en god musicus«. Senare bedrevs en omfattande musikverksamhet.⁹¹

Familj 4. Generation 3.

Åbjörn Persson (från Familj 3), skattebonde i Mickelstorp, Adelövs socken, född 1621,⁹² död 1713 och begravd 21 juni samma år. Gift (1) efter den 23 februari 1655 med *NN Medelia*, levde troligen 1707,⁹³ dotter till kyrkoherden i Adelöv *Nicolaus Svenonis Medelius* och hustru *Marina Olofsdotter*. Gift (2) med *NN*, död den 6 juli 1712 i Mickelstorp.

⁸³ SDHK 798. Jämför Tollin (2002, s. 220ff).

⁸⁴ Landskapshandlingar, Smålands handlingar 1539:9 (opaginerad; RA bildid: A0046662_00023).

⁸⁵ Lönnerholm (1967 s. 61ff).

⁸⁶ Mantalslängder, Jönköpings län 1 (maskinpag. fol. 62r).

⁸⁷ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:20 (opaginerad; AD bildid: v190296.b260). Troligen är han densamme som den Bengt Jönsson i Mickelstorp som i domboken 27 september 1670 köpte 1/6 i Bollarps skattegård av Bengt Jonsson och Kerstin Jonsdotter och därefter ägde 1/3 i Bollarps skattegård.

⁸⁸ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:19 (opaginerad; AD bildid: v190295.b770).

⁸⁹ VaLA, Svanshals kyrkoarkiv KI:1 (s. 19).

⁹⁰ Wilstadius (1947, s. 16).

⁹¹ Rudén (2015, s. 53ff). Jämför också Elm (2013).

⁹² Enligt åldersuppgift, se VaLA, Adelövs kyrkoarkiv C:1 (s. 93).

⁹³ Åbjörns hustru nämns utan namn i mantalslängden 1707 med tillägget f[attig], se Mantalslängder Jönköpings län, 64 (fol. 473r). Möjligen densamma som den Karin i Mickelstorp som 1710 begravdes och anges 87 år gammal, se Adelövs kyrkoarkiv C:1 (s. 187). Åbjörns äldsta dotter Anna döpte sitt äldsta barn till Karin.

Åbjörn Persson nämns 1655 angående mökränkning av Elin i Liarp född av äkta säng, och då han inte ville ta henne till äkta fick han böta 40 mark.⁹⁴ Det är okänt när Åbjörn gifte sig med dottern till kyrkoherden i Adelöv, Nicolaus Svenonis Medelius. Sambandet blir tydligt efter kyrkoherdens död. Det blev då bråk om inventarier vilket nämns i domboken den 6 mars 1673 där organisten i Adelöv Jöns Gunnarsson Cordat anges som svåger till Åbjörn Persson och de var båda närvarande när kyrkoherden dog 1672.⁹⁵ Samme organist anges 27 september 1670 som svåger till Olof Nilsson Medelius.⁹⁶ Om man studerar de uppgifter som finns i Smolandi Upsalienses om kyrkoherden Nicolaus Svenonis Medelius, är sonen Olof det enda barn som nämns, vilket gör att uppgifterna här kompletterar. För övrigt är uppgifterna i Smolandi Upsalienses de mest utförliga jag funnit om kyrkoherden och hans hustru.⁹⁷

Det var under Åbjörn Perssons tid som skattebonde i Mickelstorp som gården blev ett så kallat skolegods. Den 4 oktober 1673 skrev greve Per Brahe en handling med titeln »Testamentum scholae Braheae Wisingsburgensis«. I denna handling testamenterades en mängd hemman inom grevskapet till Visingsborgs skola. Bland de uppräknade i handlingen nämns »Mickelstorp 1«.⁹⁸ Innebörden av detta var att skattebonden i framtiden kom att betala skatten till Visingsborgs skola och i samband med detta kom att ha kontakt med de så kallade skolegodsinspektörerna.⁹⁹ Man kan se att Åbjörn fortfarande ägde och hävdade sin gård den 12 september 1679, då han nämns vid en ägotvist med Bengt Manche i Mickelstorp.¹⁰⁰

Under grevskapstiden, som varade fram till reduktionen vilken inleddes en tid efter greve Per Brahe d y:s död 1680, finns endast ett fåtal mantalslängder att tillgå – och då under 1650-talet.¹⁰¹ Från 1681 går det att följa Åbjörn Persson och hans hustru i längderna.¹⁰² 1705 nämns Åbjörn och hustrun, den senare som gammal och sjuklig, paret som gamla och fattiga och »sitta under måg«.¹⁰³ Så sent som 1709 betalade Åbjörn i Mickelstorp intresse för något han var skyldig kyrkan.¹⁰⁴ Det går inte att se när den andra hustrun kom in i bilden, men det anges att hon var död och begravdes 1712 – »th. 20 Trinitatis Åbiörns hustru från Mickelstorp om 28 år«. Om detta är en felaktig uppgift är svårt att avgöra.¹⁰⁵ När Åbjörn Persson dog året efter anges – »Th. 3 Trinit åbiörn ifrån mikelstorp om 92 år«.¹⁰⁶ Vid hans död betalades testamente och för bårklädet.¹⁰⁷

Barn i första giftet: Generation 4.

- *Anna Åbjörnsdotter, se Familj 5.*

⁹⁴ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b510). Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (opaginerad; AD bildid: v913862.b3110).

⁹⁵ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:19 (opaginerad; AD bildid: v190295.b780). Är nämnd 1676 i Roterings- och utskrivningslängder 34 (fol. 730v). Namnet Cordat kan möjligen kopplas till ordet *cordata* vilket betyder hjärtformat vilket också kan hänga ihop med latin för skogslind – *tilia cordata*.

⁹⁶ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:18 (opaginerad; AD bildid: v190294.b260).

⁹⁷ Molin och Wilstadius (1968, s. 375ff).

⁹⁸ Berg (1885, s. 68 ff).

⁹⁹ För exempel på dessa, jämför Elm (2017, s. 43ff).

¹⁰⁰ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:22 (s. 59).

¹⁰¹ Jämför Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (opaginerad; AD bildid: v913862.b10).

¹⁰² Mantalslängder, Jönköpings län 38 (s.58).

¹⁰³ Mantalslängder, Jönköpings län 62 (fol. 1642r).

¹⁰⁴ Adelövs kyrkoarkiv LIa:1 (s. 224).

¹⁰⁵ Adelövs kyrkoarkiv C:1 (s. 193). Se också testamentspenning i Adelövs kyrkoarkiv LIa:1 (s. 260).

¹⁰⁶ Adelövs kyrkoarkiv C:1 (s. 193).

¹⁰⁷ Adelövs kyrkoarkiv LIa:1 (s. 270).

Familj 5. Generation 4.

Anna Åbjörnsdotter (från Familj 4), hustru i Mickelstorp, Adelövs socken, nämnd 1694,¹⁰⁸ levde 1722 men var sannolikt död den 14 december 1729.¹⁰⁹ Gift omkring 1698 med *Elias Nilsson*,¹¹⁰ son till *Nils Jonsson* och hustru *Britta* i Udden,¹¹¹ Adelövs socken, först dräng, senare bonde i Mickelstorp.¹¹²

Anna Åbjörnsdotter nämns fortlöpande som hustru utan namn tillsammans med mannen Elias i Mickelstorp fram till 1726, då även dottern Maria (Maja) är nämnd.¹¹³ År 1727 nämns endast Elias och dottern Maria.¹¹⁴ Elias Nilsson själv nämns 1694 son i Udden,¹¹⁵ och sista gången där 1697 som son till änkan Brita i Udden.¹¹⁶ Det är osäkert om Elias gifte om sig efter 1727 då en hustru nämns åter 1729.¹¹⁷ Elias i Mickelstorp nämns tydligt sista gången 1730.¹¹⁸

Barn: Generation 5.

- *Karin Eliasdatter*, född 1698, döpt den 22 december 1698 i Mickelstorp, gift den 26 maj 1723 med Nils Toresson i Mölarp, Adelövs socken.
- *Maria Eliasdatter*, född 1701, döpt den 6 december 1701 i Mickelstorp, död 10 november 1734, gift 1730 med Johan Jakobsson, angiven från Grav, senare i Åsen, Adelöv socken.
- *Märta Eliasdatter*, född 1707, döpt den 7 januari. Levde 1725 hos föräldrarna.¹¹⁹
- *Nils Eliasson*, född omkring 1713, död den 17 december 1787 i Gallemålen, Adelöv socken, bonde i Mickelstorp, Gallemålen m fl platser, gift i Vireda socken den 30 oktober 1743 med Ingegerd Eriksdotter ifrån Hestra, Vireda socken,¹²⁰ död 29 januari 1786 i Gallemålen, Adelöv socken.

Familj 6. Generation 2.

Erik Åbjörnsson (från Familj 1), bonde, ryttare, i Gudmunderyd skattegård, Ölmstad socken, död 1667, begravd den 13 januari. Gift före 1643 med *Sigrid Månsdotter*,¹²¹ död 1676, och begravd den 12 november samma år.

Erik Åbjörnsson är troligen nämnd 10 juni 1619 då en Erik i Gudmunderyd sakfälldes för mökränkning med Märit Månsdotter. Han fick böta 40 mark och Märit hade »tient för sin Sak« vid ladugården i Jönköping.¹²² Fadern Åbjörn Persson i Gudmunderyd noteras som nämndeman vid samma ting.¹²³ Erik Åbjörnsson är enligt ovan nämnd ryttare tillsammans med brodern Måns i en odaterad men tidig boskapslängd och anges där också

¹⁰⁸ VaLA, Domkapitlet i Linköping EV:2 (fol. 8r).

¹⁰⁹ Mantalslängder, Jönköpings län 75 (fol. 780r). Adelövs kyrkoarkiv, C:1 (s. 213).

¹¹⁰ Mantalslängder, Jönköpings län 55 (fol. 422r).

¹¹¹ Nämnd i Udden första gången 1659 utan hustru, se Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (opaginerad; AD bildid: v913862.b1210).

¹¹² Adelövs kyrkoarkiv C:1 (s. 122).

¹¹³ Mantalslängder, Jönköpings län 78 (fol. 716r).

¹¹⁴ Mantalslängder, Jönköpings län 80 (fol. 906r).

¹¹⁵ Domkapitlet i Linköping EV:2 (fol. 8r).

¹¹⁶ Mantalslängder, Jönköpings län 54 (fol. 1095r).

¹¹⁷ Mantalslängder, Jönköpings län 82 (fol. 420r).

¹¹⁸ Mantalslängder, Jönköpings län 83 (fol. 1180r).

¹¹⁹ Mantalslängder, Jönköpings län 78 (fol. 716r).

¹²⁰ VaLA, Vireda kyrkoarkiv C:2 (s. 271). Hon var dopvittne 23 september 1748 hos Jan Eriksson i Slätthult, Vireda socken.

¹²¹ Mantalslängder, Jönköpings län 1 (fol. 93v).

¹²² Bör handla om den under Måns Åbjörnsson nämnda ladugården tillhörande slottet – senare benämnt Ryhov.

¹²³ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:4 (opaginerad; AD bildid: v190280.b100). (Ölmstad socken var den enda i Vista härad, som låg utanför grevskapet fram till 1646. Hade under perioden eget ting och nämnd.)

för 1/2.¹²⁴ Han är nämnd 1629 med hela namnet tillsammans med brodern Måns i målet angående Öboskogen. Erik Åbjörnsson förekommer återigen med hela namnet 1638 i kyrkoräkenskaperna samt i domboken 1660, då han citerades att svara Per i Mickelstorp om en ko som han fått till »sin knektelegas avbetalning« av densamme.¹²⁵ När han nämns under sitt liv är det i samma gård i Gudmunderyd som brodern Måns Åbjörnsson. Hust-run Sigrd Månsdotter nämns ibland – till exempel 1652 – med det dialektala Sigrin.¹²⁶

Lite är känt om vad som hände under de år som Sigrd Månsdotter levde som änka. Samma år som hon dog bekände hon i en skrift daterad den 17 juni 1676 ha bekommit 60 daler silvermynt av sin son Per Eriksson till det hon behövt i vardagen. Hon uppdrog därför till betalning en så mycket större lott och anpart i skattehemmanet Gudmunderyd,¹²⁷

än honom Emoot sine Syskon elliest ankommer, lagl. att Erfara, Emedan the andre hennes Barn, denne sin Moder ingen Undsättning veelat(?), etc. som Skriften i Book-stafven klarligen lyder.

Brevet uppvisades vid tinget nästföljande år den 8 och 9:de juni 1677. Nämndemännen Håkan i Vättersmålen och Lars i Åneryd fick i uppgift att jämka det tvistiga arvet.

Barn: Generation 3.

- *NN Eriksdotter*, gift med Per Larsson, se nedan.
- *NN Eriksdotter*, se Familj 7.
- *Ingeborg Eriksdotter*, se Familj 9.
- *Elin Eriksdotter*, se Familj 12.
- *Åbjörn Eriksson*, se familj 14.
- *Per Eriksson*, se Familj 22.
- *Kerstin Eriksdotter*, se Familj 25.
- *NN Eriksdotter*, från Familj 6, gift före 1661 med Per Larsson.

Den 25 augusti 1661 gav Erik i Gudmunderyd och hans måg Per Larsson till kyrkan.¹²⁸ Vid ovan nämnda mål i Vista härads dombok daterat den 14 oktober 1690 förekommer uppgifter som möjligen kan ha samband med detta gifte. Här nämns bland andra Sven och Lars Persöner i Tokeryd vilka sålde en systerlott till sin morbroder Åbjörn Eriksson i Gudmunderyd.¹²⁹ Den nämnde Sven Larsson i Tokeryd har jag inte lyckats lokalisera. En Lars Persson förekom i Tokeryd norrgård 1690. Han var gift med en Ingrid som dog den 8 maj 1704 och angavs Lars Perssons hustru i Tokeryd norrgård. Själv dog Lars Persson som inhyses i Tokeryd den 30 januari 1715. Han förekommer sista gången i den omfattande husförhörslängden 1714.¹³⁰ När det gäller Lars Persson i Tokeryd norrgård och hans familj är det svårt att vara säker på hur länge de funnits i Tokeryd norrgård. Jag väljer att nämna honom för att möjliggöra vidare forskning.

Familj 7. Generation 3.

NN Eriksdotter (från Familj 6), gift 1657 med *Anders Larsson*.

Erik i Gudmunderyd, hans son och måg Anders gav vid ett tillfälle 1657 flera gåvor till Ölmstad kyrka.¹³¹ Erik Åbjörnsson står med hela namnet i mantalslängden 1646.¹³² Fram

¹²⁴ Boskaps- m fl längder 4 Småland 1:2 (odat.) (opaginerad; RA bildid: A0052588_00035).

¹²⁵ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (opaginerad; AD bildid: v190290.b1430).

¹²⁶ Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (fol. 5 (blyerts)). Benämns i mantal 1652 »Sigrin Måns d.«. Otterbjörk (1979, s. 188) nämner under namnet Siri – talspråksform av Sigrd – inte formen, men väl »Sirin« (efter mönster av Elin, Karin).

¹²⁷ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:21 (opaginerad; AD bildid v190297.b700).

¹²⁸ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (maskinpag. s. 52).

¹²⁹ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:70 (s. 66).

¹³⁰ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 434).

¹³¹ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (maskinpag. s. 41).

¹³² Mantalslängder, Jönköpings län 4 (s. 643).

till dess han dör förekommer ingen annan Erik i Gudmunderyd, varför jag drar slutsatsen om att angivelsen 1657 handlar om en måg till honom. Hela namnet på Anders Larsson erhålls i en anteckning i kyrkoräkenskaperna, där det anges att Lars i Håknarp lade fram på vägnar av sin svåger Anders Larsson i Gudmunderyd »p p scandalum med otidigh sängalagh för brylloppz dagen för vidare förklaring« 10 mark kopparmynt.¹³³ Det har inte varit möjligt att följa denne Anders Larsson mer än till kyrkoräkenskaperna 1657 där han anges med hela namnet.¹³⁴

Barn: Generation 4.

- *Måns Andersson*, nämnd 14 oktober 1690 i Bunnström, Gränna socken.¹³⁵
- *Per Andersson*, soldat för Gudmunderyd, se Familj 8.

Familj 8. Generation 4.

Per Andersson, (från Familj 7) soldat för Gudmunderyd, gift den 23 december 1683 med *Marit Persdotter*.

Resonemanget om denne Per Andersson bygger på ovanstående omnämmande av mågen till Erik Åbjörnsson i Gudmunderyd år 1657, samt uppgiften i domboken 14 oktober 1690 där bland annat Per Andersson i Gudmunderyd och Måns Andersson i Bunnström sålde en systerlott till sin morbroder Per Eriksson i Gudmunderyd. Den nämnde Måns Andersson i Bunnström har jag inte lyckats lokalisera. Däremot finns 1690 en Per Andersson i Gudmunderyd och har varit nämnd där sedan han den 23 december 1683 vigdes med pigan Marit Persdotter i Gudmunderyd. Trots att ett av parets barn föddes så sent som 1696 i Gudmunderyd har jag inte funnit hustrun och barnen nämnda i de tidiga husförhörslängderna.

Soldaten nämns vid rekryteringen i en generalmönsterrulla för Jönköpings infanteriregemente daterad den 16 februari 1682. Han kallas Per Andersson Sjötting, född i Ölmsstad socken och lejd av Åbjörn Eriksson i Gudmunderyd. Vid samma tillfälle lejde även brodern Per Eriksson en knekt för Gudmunderyd, Gunnar Håkansson, också född i Ölmsstad socken.¹³⁶ Båda finns 1682 antecknade under kapten Mörckendals kompani.¹³⁷ Soldaten Per Andersson finns under de kommande åren vid dennes kompani.¹³⁸ Vår soldat som endast vid värvningen benämns Sjötting, skrivs bland annat 1697 med hela namnet Per Andersson. I samma rulla nämns invid kompanichefen: »Detta Companie kan på 3. dagar sammankallas wed mötes Platzen Reaby i gränna Sochn«.¹³⁹ I juli 1697 överfördes hela Jönköpings infanteriregemente till Wismar vid Östersjön i distriktet Nordwestmecklenburg.¹⁴⁰ Där låg de i garnison i närmare 5 år. Soldaten Per för Gudmunderyd kan beläggas i Wismar från 1698 fram till våren 1702.¹⁴¹ Vid denna tid bröt generalen Nils Gyllenstierna upp med hela sin pommerska armé där dessa småländska soldater ingick, för att förena sig med den kungliga huvudarmén i närheten av Krakow i Polen vilket blev en förflyttning som kom att ta många år.¹⁴² Inga fler uppgifter finns om soldaten. I mantal för

¹³³ Ölmsstads kyrkoarkiv KI:1 (maskinpag. s. 42). Direkt i anslutning noteras »änn ...[!]?ade A. Larsson 6 mark därföre«.

¹³⁴ Ölmsstads kyrkoarkiv KI:1 (maskinpag. s. 53).

¹³⁵ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:70 (s. 66).

¹³⁶ Rullor 1620-1723 1681-1682:1 (fol. 211v).

¹³⁷ Rullor 1620-1723 1682:3 (maskinpag. fol. 205).

¹³⁸ Adlades 1687 med namnet Leijondahl, se Elgenstierna (1925–1936, band IV, s. 531). Se också kompletteringar i Elm (2020b, s. 58f).

¹³⁹ KrA, Generalmönsterrullor - Jönköpings regemente 366 (opaginerad; AD bildid: v47840.b116).

¹⁴⁰ von Konow (1973, s. 69f).

¹⁴¹ Rullor 1620-1723 1698:18 (fol. 90r) och 1702:21 (fol. 722v).

¹⁴² von Konow (1973, s. 69f).

1705 anges en ogift knekt Lars i Gudmunderyd,¹⁴³ och för 1709 finns en rulla som anger en Erik Persson, född på roten.¹⁴⁴ Vart soldathustrun och barnen tog vägen är okänt.

Barn: Generation 5.

- *Elin Persdotter*, född 1685, döpt den 11 oktober i Gudmunderyd.
- *Kerstin Persdotter*, född 1687, döpt den 18 september i Gudmunderyd.
- *Erik Persson*, född 1689, döpt den 4 augusti Gudmunderyd.
- *NN Persson*, född 1691, döpt den 1 september i Gudmunderyd.
- *Sigrid Persdotter*, född 1693 den 2 oktober i Gudmunderyd.
- *Maria Persdotter*, född 1696, döpt den 29 maj i Gudmunderyd.

Familj 9. Generation 3.

Ingeborg Eriksdotter (från Familj 6), gift den 23 juni 1672 i Ölmstad med *Nils Håkansson*, senare bonde i Tolarp, i Ölmstad socken, död där 1709 och begravd 21 februari.

Ingeborg och Nils är båda nämnda i Gudmunderyd vid vigseln 1672. De två första barnen föddes där samma år – tvillingar. Det saknas mantalslängder för den här tiden vilket gör att det är svårt att följa familjen. De återfinns 1675 i Tolarp – en kronogård¹⁴⁵ – där sonen Erik föddes.¹⁴⁶ Förutom sonen Erik föddes döttrarna Sigrid och Kerstin där. Nils Håkansson i Tolarp nämns i domboksuppgiften från 14 oktober 1690 som en av de som säljer 5 systerlotter till Åbjörn Eriksson i Gunneryd. Han står bland andra som angav köparen som morbroder vilket är märkligt.¹⁴⁷

Efter Nils Håkanssons död 1709 blir det tydligt att dottern Kerstin och hennes man hade tagit över gården. Änkan Ingeborg Eriksdotter – med dottern Ingrid – var inhyses.¹⁴⁸ Det finns en änka Ingeborg Eriksdotter som dog på närliggande Drevseryds ägor 1718 men det är osäkert om det är samma person.¹⁴⁹ Nils Håkanssons bakgrund är i dagsläget okänd.

Barn: Generation 4.

- *Ingrid Nilsson*, född 1672, döpt den 19 oktober i Gudmunderyd. Nämnd 1709 med modern i Tolarp. Möjligen död 1715, begravd den 11 december på Drevseryds ägor.
- *Kerstin Nilsson*, född 1672, döpt 19 oktober, död 1676, begravd den 3 december.
- *Erik Nilsson*, född 1675, döpt den 11 juli, död 1677, begravd den 29 april.
- *Sigrid Nilsson*, se familj 10.
- *Kerstin Nilsson*, se familj 11.

Familj 10. Generation 4.

Sigrid Nilsson (från Familj 9), född 1680, döpt den 7 mars i Tolarp. Gift (1) den 28 december 1703 i Ölmstad med *Lars Andersson*, född den 1 mars 1675 i Halla, Ölmstad socken, bonde i Drevseryd norrgård, soldat, död i fält omkring 1710,¹⁵⁰ son till Anders Håkansson och Elin Svendsdotter i Halla, Ölmstad socken. Gift (2) den 16 april 1711 i Ölmstad med torparen och änkingen *Lars Åkesson* i Nannarpanäs, Haurida socken.¹⁵¹

¹⁴³ Mantalslängder, Jönköpings län 62 (fol. 1246r).

¹⁴⁴ Rullor 1620-1723 1709:8 (opaginerad; RA bildid: A0054618_00045).

¹⁴⁵ Anges ursprungligen som kyrkogods. Jämför Landskapshandlingar, Smålands handlingar 1545:1 (opaginerad; RA bildid: A0046725_00026). Observera att namnet också stavas Torarp i handlingarna.

¹⁴⁶ Ölmstads kyrkoarkiv C:1 (s. 32).

¹⁴⁷ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAC:70 (s. 66).

¹⁴⁸ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 259).

¹⁴⁹ Ölmstads kyrkoarkiv C:1 (s. 316).

¹⁵⁰ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 288).

¹⁵¹ Orten anges Näset men visar sig efterhand vara torpet Nannarpanäs, Haurida socken. Platsen benämndes från 1822 herrgård och beboddes av adel. Från 1824 benämnt Nynäs. VaLA, Haurida kyrkoarkiv AI:4 (fol. 76).

Lars Anderssons identitet framkommer efter hans död. Vid avvittringen angavs hans bror vara Per Andersson i Ånaryd.¹⁵² Denne Per Andersson angavs vid sitt gifte den 26 december 1697 komma från Halla. Han var född där den 21 januari 1672. Vid vigseln med Sigrid Nilsson var Lars Andersson dräng i Apelås. Efter vigseln flyttade han med familjen till Dreversryd norrgård som brukades från 1704. Gården var komministerboställe och vid denna tid bodde »herr Mag. Öland. Junior« där.¹⁵³ Nicolaus Ölander blev 1701 komminister i Ölmstad, där fadern var kyrkoherde, och 1708 efterträdde han denne och flyttade till prästgården.¹⁵⁴ 1710 nämns en ny komminister Andreas Drysenius och året där- efter bodde också dennes hustru Margareta Ruda i Dreversryds norrgård.¹⁵⁵ Samma år syns i längderna tydligt spåren efter det militära nederlaget vid Poltava 1709 – en del av det krig som pågått i många år och som i historien blivit känt som stora nordiska kriget. Efter nederlaget skedde återigen rustningar.¹⁵⁶ I husförhörslängden anges om Lars Andersson i Dreversryds norrgård att han var soldat och i fält. I generalmönsterrullan för Jönköpings infanteriregemente daterad den 3 september 1709 finns Lars Andersson noterad under Vista härads kompani och Ölmstad socken, nummer 64, Dreversryd norrgård; »Lars Andersson tagen på Roten« och angiven 35 år och med ett tjänsteår.¹⁵⁷ I husförhörslängden för 1710 står förutom att han var i fält att han var död.¹⁵⁸ Hustrun Sigrid Nilsson blev en av många soldatänkor. Hon fick den 25 juni 1711 en attest och flyttade till »Näset« i Haurida socken. Som angivits ovan, är det nämnda Näset detsamma som torpet Nannarpanäs under Nannarp, ett frälsehemman som skatteköpts 1704.¹⁵⁹ Stället benämns framåt omväxlande Näset och Nannarpanäs: i mantalslängden 1709 anges Nannarpanäs, men i kyrkoräkenskaper för 1715 Näset.¹⁶⁰ Paret förekommer i mantalslängder och betecknas fattiga. 1724 står mannen ensam.¹⁶¹ Inga ytterligare notiser är funna.

Barn: Generation 5.

- (1) *Anders Larsson*, född den 3 augusti 1708 i Dreversryd. Nämnd när hans mor gifte om sig den 16 april 1711.
- (2) *Lars Larsson*, född 23 maj 1712 i Näset, Haurida socken.
- (2) *Åke Larson*, född 1 mars 1714 i Näset, Haurida socken.
- (2) *Johan Larsson*, född 20 december 1719 i Näset, Haurida socken.

Familj 11. Generation 4.

Kerstin Nilsson (från Familj 9), född 1682, döpt den 30 juli i Tolarp, gift 26 december 1707 med *Måns Nilsson*.

Måns Nilsson var med säkerhet dräng i Tolarp redan 1705.¹⁶² Han och Kerstin Nilsson nämns där senast när dottern Kerstin föddes 1712. Bland dopvittnena nämns Lars Åkesson i Näs, Haurida socken.

Barn: Generation 5.

- *Sigrid Månsdotter*, född den 8 februari 1708 i Tolarp.
- *Kerstin Månsdotter*, född den 21 januari 1712 i Tolarp.

¹⁵² Ölmstads kyrkoarkiv C:1 (s. 220). Per Andersson anges vid sitt gifte 26 december 1697 från Halla.

¹⁵³ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 157).

¹⁵⁴ Virdestam (1932, del 7, s. 313).

¹⁵⁵ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 322).

¹⁵⁶ von Konow (1973, s. 69ff).

¹⁵⁷ Rullor 1620-1723 1709:8 (opaginerad; RA bildid: A0054618_00044).

¹⁵⁸ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 288).

¹⁵⁹ Almquist (1931–1976, band 4:2, s. 678ff).

¹⁶⁰ Mantalslängder Jönköpings län 66 (fol. 319v). Haurida kyrkoarkiv LIb:1 (fol. 107r).

¹⁶¹ Mantalslängder Jönköpings län 77 (fol. 342v).

¹⁶² Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 178).

Familj 12. Generation 3.

Elin Eriksdotter (från Familj 6), född i Gudmunderyd, Ölmstad socken, död den 10 november 1717 i Brötjemark Nilsagård, Ölmstad socken, gift den 20 januari 1678 med *Per Svensson* i Brötjemark Nilsagård i hans andra gifte, gift (1) med Anna, död i Brötjemark Nilsagård den 1 augusti 1677,¹⁶³ själv död den 24 april 1704 i Brötjemark Nilsagård.

Per Svensson i Brötjemark nämns 1671 vid första barnets födelse,¹⁶⁴ och fram till sin död. Förutom vigseluppgiften som tydligt kopplar samman änklingen Per Svensson med Elin Eriksdotter i Gudmunderyd, finns redan nämnda mål i domboken från den 14 oktober 1690. Där sålde en Sven Persson i Brötjemark en systerlott i Gudmunderyd till sin morbroder Åbjörn Eriksson. Det märkliga med domboksnotisen är att inte heller denne Sven Persson går att återfinna i materialet. Med tanke på hur hela domboksnotisen ser ut skulle detta kunna vara en felskrivning för Per Svensson i Brötjemark. Äldste sonen till Elin Eriksdotter född 1679, var 1690 blott 11 år. Elin Eriksdotter levde i 13 år som änka hos sonen Erik Persson i Brötjemark Nilsagård, vilken från 1705 tagit över bruket.¹⁶⁵ Gården var en frälsegård.¹⁶⁶

Barn: Generation 4.

- *Erik Persson*, se Familj 13.
- *Anna Persdotter*, född 1682, döpt den 6 augusti i Brötjemark, död 1685, begravd den 29 november.
- *Per Persson*, född 1687, döpt den 1 maj i Brötjemark, död 1688, begravd den 1 juli.

Familj 13. Generation 4.

Erik Persson (från Familj 12), född den 27 april 1679 i Brötjemark Nilsagård, gift den 18 oktober 1706 med *Kerstin Jonsdotter*, båda döda samma dag den 19 november 1738 i Brötjemark Nilsagård.¹⁶⁷

Kerstin Jonsdotter anges piga från Drevseryd vid vigseln och var troligen dotter till Jon Månsson och hustru Anna i Drevseryd.¹⁶⁸ I husförhörslängden med anteckningar under åren 1727–1732 är av barnen endast dottern Maria och sonen Jon nämnda.¹⁶⁹ I mantalslängden 1737 finns paret angivna på den ena halvan av Brötjemark Nilsagård, men saknas där 1738.¹⁷⁰

Barn: Generation 5.

- *Per Eriksson*, född den 25 oktober 1707 i Brötjemark Nilsagård.
- *Maria Eriksdotter*, född den 12 juni 1711 i Brötjemark Nilsagård.
- *Jon Eriksson*, född den 19 januari 1714 i Brötjemark Nilsagård, gift den 26 december 1739 med Karin Jonsdotter i Ingeryd Frälsegård.
- *Anna Eriksdotter*, född den 31 januari 1717 i Brötjemark Nilsagård, död samma år.
- *Elin Eriksdotter*, född den 3 mars 1719 i Brötjemark Nilsagård.
- *Anna Eriksdotter*, född den 2 mars 1724 i Brötjemark Nilsagård.

Familj 14. Generation 3.

Åbjörn Eriksson (från Familj 6), bonde och sexman i Gudmunderyd skattegård,¹⁷¹ född där omkring 1640 och död 1705, begravd den 3 december samma år. Relation (1) 1659

¹⁶³ Kända barn i första gifte: Karin 1671, Britta 1673–1673, Lars 1675–1675, Britta 1676.

¹⁶⁴ Ölmstads kyrkoarkiv C:1 (s. 19).

¹⁶⁵ Mantalslängder, Jönköpings län 62 (s. 1247v).

¹⁶⁶ Almquist (1931–1976, band 4:2, s. 814).

¹⁶⁷ Jämför Ölmstads kyrkoarkiv AI:2 (s. 194).

¹⁶⁸ Jämför Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 217), samt tidigare år.

¹⁶⁹ Ölmstads kyrkoarkiv AI:2 (s. 194).

¹⁷⁰ Mantalslängder Jönköpings län 92 (fol. 994r) och 93 (fol. 723).

¹⁷¹ Mantalslängder Jönköpings län 52 (fol. 305r).

med knekthustrun *Margareta* i Ölmstad. Gift (2) den 21 oktober 1666 med *Ingrid Svensdotter*,¹⁷² död 1701 och begravd den 3 februari.

Åbjörn nämns möjligen 1657 som dräng hos en änka i Björstorp, Ölmstad socken.¹⁷³ 1658 finns en dräng Åbjörn hos Sven Trädgårdsmästare.¹⁷⁴ Vid 1661 års varting anklagades Åbjörn Eriksson – nu prästadräng i Ölmstad – för enfalt hor med knekthustrun *Margareta* i Ölmstad. I domboken framkom att *Margareta* varit gift med knekten *Bengt Arvidsson* i Ölmstad som var »slagin på Fyin in Novembri 1659«.¹⁷⁵ »Konan« hade rest till Tranemo i Västergötland och där fött ett barn i juni 1660. »Horkarlen« Åbjörn fick böta 40 daler silvermynt och »horkonan« *Margareta* skulle efterslås och tingsföras.¹⁷⁶ Den 26 juni 1663 nämndes Åbjörn Eriksson i Gudmunderyd vid samma tillfälle som *Anders Månsson* och *Per Eriksson* där.¹⁷⁷ Därefter nämndes han fortlöpande i Gudmunderyd fram till sin död 1705.¹⁷⁸

Åbjörn Erikssons jordaffärer inleddes den 15 februari 1667 då *Sven Andersson* i Skinnarp uti sin nöd och trångmål sålde en tolftedel i Gudmunderyd skattegård för 70 daler kopparmynt till honom.¹⁷⁹ *Sven Andersson* i Skinnarp bör ha bott i Gränna socken, men han har inte identifierats varken i kyrkoräkenskaper eller mantalslängder. Den 14 oktober 1690 uppbjöds fem systerlotter första gången vid tinget. Ett antal nämnda personer sålde till sin morbroder Åbjörn Eriksson (se ovan). Säljarna var *Sven* och *Lars Persöner* i Tokeryd, *Sven Persson* i Brötjemark, *Nils Håkansson* i Tolarp och *Måns Persson* i Gudmunderyd på sin systems vägnar. Köpesumman var 100 daler kopparmynt. Samma dag nämndes ett köpebrev daterat 1690 i vilket ett antal personer sålde 2 systerlotter i Gudmunderyd till brodern *Per Eriksson*.¹⁸⁰ Lotterna uppbjöds andra gången den 9 mars 1691 och tredje gången den 9 juni 1691.¹⁸¹ Åbjörn Erikssons hustru *Ingrid Svensdotter* angavs piga i Drevseryd vid vigseln 1666. Om hon var dotter till frälsebonden där är osäkert. En *Sven* i Drevseryd med en hustru *Kerstin* kan beläggas från 1644.¹⁸²

Barn: Generation 4.

- (1) *NN Åbjörnsbarn*, född i juni 1660 i Tranemo socken, Västergötland.
- (2) *Erik Åbjörnsson*, se Familj 15.
- (2) *Karin Åbjörnsdotter*, född 1669, döpt den 13 juni i Gudmunderyd, död 1671, begravd den 5 oktober.
- (2) *Ingrid Åbjörnsdotter*, se Familj 16.
- (2) *Karin Åbjörnsdotter*, se Familj 17.
- (2) *Marit Åbjörnsdotter*, se Familj 18.
- (2) *Måns Åbjörnsson*, se Familj 20.
- (2) *Sigrid Åbjörnsdotter*, se Familj 21.
- (2) *Per Åbjörnsson*, nämnd 1698–1702 i Gudmunderyd. Struken i 1702 års längd och inte funnen därefter.¹⁸³

¹⁷² Förutom i vigselboken, se Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (maskinpag. s. 65). Gåva »på sin hedersdag.« och för kronan.

¹⁷³ Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (opaginerad; AD bildid: v913862.b310).

¹⁷⁴ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (maskinpag. s. 45).

¹⁷⁵ Detta handlar förmodligen om slaget vid Nyborg, se https://sv.wikipedia.org/wiki/Slaget_vid_Nyborg

¹⁷⁶ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:14 (s. 3).

¹⁷⁷ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (maskinpag. 57).

¹⁷⁸ För den första husförhörslängden, se Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 5).

¹⁷⁹ Tinget börjar här: Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:16 (opaginerad; AD bildid: v190292.b540).

¹⁸⁰ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:70 (s. 66).

¹⁸¹ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:70 (opaginerad; AD bildid: v190347.b1730, opaginerad; v190347.b2030).

¹⁸² Mantalslängder, Jönköpings län 2 (s. 62). Persdotter anges 1652.

¹⁸³ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 35 och s. 108).

- ? *Brita Åbjörnsdotter* – piga, nämnd dopvittne den 29 september 1709 i Udderyd.

Familj 15. Generation 4.

Erik Åbjörnsson (från Familj 14), bonde i Drevseryd och Halla, Ölmstad socken, född 1668, döpt den 7 januari i Gudmunderyd skattegård, död 1710 och begravd den 18 december samma år i Halla. Gift den 26 december 1692 med *Ingerd Persdotter*, piga i Ingeryd, i hennes första gifte. Ingerd gift (2) den 25 maj 1713 med änklungen Per Jonsson i Drevseryd Södergård.

Erik Åbjörnsson nämndes vid vigseln 1692 i Drevseryd. Det var också där han bodde med hustrun fram till ungefär 1702/1703.¹⁸⁴ Familjen återfinns därefter i Halla där mannen dog 1710. Ingerd Persdotter angavs piga i Ingeryd vid vigseln 1692. Efter mannens död bodde hon kvar i Halla¹⁸⁵ men gifte om sig med en änklung 1713 och flyttade till Drevseryd Södergård.¹⁸⁶ Hon levde där fortfarande 1717 med mannen och dottern Maria.¹⁸⁷ År 1720 anges att dottern Maria är skriven vid Apelås.¹⁸⁸ Den 17 januari 1721 vigdes en Maria Eriksdotter i Apelås – och angavs då dotter, piga – med soldat Olof Johansson för Knivhult i Rogberga socken. Det finns ingen Erik i Apelås de nära åren, men angivelsen »dotter« gör att filiationen behöver utredas ytterligare.

Barn: Generation 5.

- *Karin Eriksdotter*, född 1696, döpt 23 april i Drevseryd norrgård, död 1697, begravd den 25 oktober.
- *Maria Eriksdotter*, född 1697, döpt den 21 augusti i Drevseryd.

Familj 16. Generation 4.

Ingrid Åbjörnsdotter (från Familj 14), hustru i Udderyd, Ölmstad socken, född 1671, döpt den 24 oktober i Gudmunderyd skattegård, död 1737, begravd den 1 maj. Gift den 10 november 1695 med *Nils Jonsson*, bonde i Udderyd, född i Tokeryd, Ölmstad socken, 1669, döpt den 24 oktober, son till *Jon Persson* i Tokeryd. Död i Udderyd 1731 och begravd den 7 mars.

Barn: Generation 5.

- *Jon Nilsson*, född 1696, döpt den 18 december i Udderyd.
- *Ingrid Nilsson*, född 1698, döpt den 26 november i Udderyd.
- *Karin Nilsson*, född 1700, döpt den 27 september i Udderyd, död efter 1760 i Perstorp skattegård.¹⁸⁹ Gift 28 december 1726 med Måns Jonsson, bonde i Perstorp skattegård, född 19 januari 1703 i Perstorps skattegård, son till Jonas Jonsson och hustru Karin i Perstorp skattegård.¹⁹⁰
- *Ingrid Nilsson*, född 1702, döpt den 27 september i Udderyd, död 25 september 1759 i Björnaryd, Ölmstad socken. Gift 30 oktober 1720 med Jon Karlsson i Björnaryd, död 18 november 1739, och son till Karl Månsson i och hustru Ingrid Björnaryd.¹⁹¹
- *Cecilia Nilsson*, född 1705, döpt den 13 maj i Udderyd, död 12 juli 1741 i Ormestorp, Ölmstad socken. Gift (1) 28 december 1733 med Per Haraldsson i Ormestorp, född den 29 oktober 1712, död den 11 april 1736, son till Harald Månsson i

¹⁸⁴ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 137).

¹⁸⁵ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 321).

¹⁸⁶ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 390).

¹⁸⁷ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 560).

¹⁸⁸ Mantalslängder, Jönköpings län 73 (fol. 553v).

¹⁸⁹ Ölmstads kyrkoarkiv AI:4 (s. 184).

¹⁹⁰ Måns Jonsson levde fortfarande 1766, se Ölmstads kyrkoarkiv AI:5 (s. 84). Paret hade fem kända barn.

¹⁹¹ Paret hade många barn.

Ormestorp och hustru Annika Elisabet Hansdotter Grötter.¹⁹² Gift (2) 1 juni 1737 med Sven Månsson i Ängaskog.¹⁹³

- *Kerstin Nilsson*, född den 3 december 1707 i Udderyd.
- *Per Nilsson*, född den 25 september 1710 i Udderyd, nämns där 1727–1733.¹⁹⁴
- *Åbjörn Nilsson*, född 1713, döpt den 28 februari i Udderyd, död 1 mars 1772 i Apelås, Ölmsstad socken. Gift den 28 december 1736 med Brita Jönsdotter, född 1714 i Björstorp, döpt den 30 november, död den 14 december 1793 i Ormestorp, dotter till Jöns Månsson och hustru Elin Svendsdotter i Björstorp.¹⁹⁵
- *Erik Nilsson*, född den 24 januari 1716 i Udderyd, död den 15 december 1717.

Familj 17. Generation 4.

Karin Åbjörnsdotter (från Familj 14), hustru i Ölmsstad norrgård, född 1673, döpt den 5 oktober i Gudmunderyd skattegård, död 1752 i Ölmsstad norrgård, begravd den 7 juni 1752. Gift den 28 december 1699 med *Måns Larsson*, bonde i Ölmsstad norrgård, död 9 maj 1744.

Vid vigseln 1699 anges Måns Larsson komma från Siggarp. Finner paret från 1700 i Ölmsstad norrgård, vilket var gammalt frälsegods.¹⁹⁶ Vid denna tid bodde Lars Ambjörnsson på gården. Han var son till Ambjörn Jönsson som kan beläggas på gården från 1637 då han anges dräng.¹⁹⁷ Lars Ambjörnsson dog 1703 och 1704 nämns paret Måns Larsson och hustru Karin Åb:d – alltså Åbjörnsdotter.¹⁹⁸ Det går att följa paret fram till 1717.¹⁹⁹ Under åren blir det både i husförhörslängden och i mantalslängderna tydligt att paret inte hade egna barn. Tidigare hade benämningen tjänstegosse förekommit. 1717 anges pojken Karl från Södra Långeberg skriven hos dem.²⁰⁰ Genom att följa dem genom mantalslängderna bekräftas det att de bodde på gården.²⁰¹ I husförhörslängden 1727–1733 finns Måns och hustru Karin i Ölmsstad norrgård.²⁰² Efter mannens död 1744 nämns Måns änka 1745.²⁰³ Sannolikt var det Karin Åbjörnsdotter som begravdes den 7 juni 1752 och angavs från Ölmsstad norrgård.

Familj 18. Generation 4.

Marit Åbjörnsdotter (från Familj 14), hustru i Andersarp, Gränna socken, född den 14 mars 1680 i Gudmunderyd skattegård, död 1759 i Andersarp, begravd den 31 oktober. Gift den 28 november 1709 med *Anders Andersson*, senare bonde i Andersarp, Gränna socken, död före 1759, troligen son till *Anders Larsson* och *Karin Persdotter* i Perstorp, Ölmsstad socken.

Om man bar ett ovanligt namn som Åbjörn var det lätt att det förvanskades vid flyttning till en annan socken vilket hände i detta fall. En son till paret som dog 1718 antecknades Ambjörn. Vid födseln 1715 angavs dopnamnet Ambjörn där modern kallades Marit Ambjörnsdotter.²⁰⁴ I dödboken 1759 är hon dock prydligt antecknad som änkan Marit Åbjörnsdotter. Anders Andersson anges komma från Perstorp vid vigseln där han fanns

¹⁹² Se Elm (2013, s. 166 och s. 157ff). Observera att i Ölmsstads hembygdsförening (1990, s. 227) anges att »Anna Elisabeth« var gift med Måns Månsson i Långeberg, vilket är felaktigt.

¹⁹³ Inga barn är noterade i dessa äktenskap.

¹⁹⁴ Ölmsstads kyrkoarkiv AI:2 (s. 34).

¹⁹⁵ Paret hade fem barn varav tre var gifta.

¹⁹⁶ Almquist (1931–1976, band 4:2, s. 816, not 64).

¹⁹⁷ KrA, Roterings- och utskrivningslängd 119 (fol. 98v).

¹⁹⁸ Ölmsstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 161).

¹⁹⁹ Ölmsstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 566).

²⁰⁰ Mantalslängder Jönköpings län 70 (s. 3578).

²⁰¹ Mantalslängder Jönköpings län 84 (opaginerad; RA bildid: A0007038_00082).

²⁰² Ölmsstads kyrkoarkiv AI:2 (s. 206).

²⁰³ Mantalslängder Jönköpings län 105 (s. 2378).

²⁰⁴ Gränna kyrkoarkiv C:4 (s. 261 och s. 488.)

med sin mor änkan Karin Persdotter.²⁰⁵ Det hemman han tillträdde – Andersarp i Gränna socken – var ett frälsehemman som tidigt tillhörde Erik Månsson (Ulfsparre) och låg under Broxvik.²⁰⁶ Det innebär att Marit Åbjörnsdotter kom att bo på en gård som ägts av hennes farfars farmors bror. Hemmanet verkar ha varit delat i två brukningsenheter vilket syns i mantalslängden redan 1715.²⁰⁷ Det går att följa familjen genom längderna: 1717 anges att Anders Andersson läste väl och 1733 nämns man och hustru samt drängen Jöns och dottern Ingrid.²⁰⁸ Man hittar hela familjen också i en längd som anges täcka 1718–1743. Här finns mannen och återigen »Marit Åbjörnsdotter«, men också Jöns och hustru samt svägerskan Karin.²⁰⁹ Det går också att följa familjerna i mantalslängderna och sista gången Anders finns i Andersarp är 1741.²¹⁰ Det är osäkert var och när Anders i Andersarp dog, men det skedde före 1759 då hustrun angavs änka i dödsnotisen.

Barn: Generation 5.

- *Ingrid Andersdotter*, född den 6 oktober 1711 i Andersarp, Gränna socken, död den 10 maj 1787. Gift med Jöns Olofsson, född 1707²¹¹ och död den 28 november 1772 i Andersarp.
- *Anders Andersson*, född den 15 mars 1713 i Andersarp, död den 3 februari 1718.
- *Åbjörn Andersson*, född den 4 oktober 1715 i Andersarp, död den 9 februari 1718. (tvilling)
- *Lars Andersson*, född den 4 oktober 1715 i Andersarp. (tvilling)
- *Karin Andersdotter*, född den 1 februari 1719 i Andersarp, Gränna socken, levde 1744 i Andersarp.²¹²

Familj 19. Generation 4.

Måns Åbjörnsson (från Familj 14), bonde i Gudmunderyd skattegård, Ölmstad socken, född 1683, döpt den 22 april 1683 i Gudmunderyd skattegård, död den 13 januari 1722. Gift den 25 november 1706 med *Anna Andersdotter*, född 1673 och döpt den 14 december, dotter till *Anders Christiernsson* och *Ingrid Nilsson* i Tokeryd skattegård.

Måns Åbjörnsson nämns 1702 i husförhörslängden hos föräldrarna men struken och från 1703 i mantalslängden som »sonen Måns«.²¹³ Anna Andersdotter anges vid vigseln 1706 piga från Tokeryd. Hon sålde den 8 maj 1708 sin arvedel i Tokeryds skattegård till sin bror Christiern Andersson i Tokeryd skattegård.²¹⁴ Efter mannens död 1722 återfinns hon under tiden 1727–1733 i gården där också dottern Ingrid antecknas.²¹⁵ I husförhörslängden med inledning 1753 finns inhyses hos sonen, Anders Månsson i Gudmunderyd, Anna född 1673 men hon återfinns inte i nästföljande anteckning i samma källa.²¹⁶ Sandgren uppger att hon överlevde sin make med 32 år, men utan att ange källa.²¹⁷

²⁰⁵ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 213).

²⁰⁶ Almquist (1931–1976, band 4:2, s. 813, not 55). Jämför också Elm (2016, s. 89ff).

²⁰⁷ Mantalslängder Jönköpings län 105 (fol. 1137v).

²⁰⁸ Gränna kyrkoarkiv AI:2 (s. 20), AI:4 (s. 67 (blyerts)).

²⁰⁹ Gränna kyrkoarkiv AI:3 (s. 246).

²¹⁰ Mantalslängder, Jönköpings län 97 (fol. 1163r).

²¹¹ Gränna kyrkoarkiv AI:6 (s. 418).

²¹² Mantalslängder Jönköpings län 103 (2259v).

²¹³ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 108); Mantalslängder Jönköpings län 60 (fol. 777v).

²¹⁴ Göta Hovrätt. Advokatfiskalen EVIIAAC:8 (fol. 522r).

²¹⁵ Ölmstads kyrkoarkiv AI:2 (s. 26). I Mantalslängder Jönköpings län 83 (fol. 639v) anges Måns änka på 5/18-delar. I Mantalslängder Jönköpings län 90 (s. 1289) anges Måns änka, sonen Åbjörn och dottern Ingrid. I Mantalslängder Jönköpings län 92 (s. 1289) anges Åbjörn och systemen Ingrid; modern förmodligen ur mantal.

²¹⁶ Ölmstads kyrkoarkiv AI:3 (s. 2 och s. 30).

²¹⁷ Sandgren (1980, s. 46).

Barn: Generation 5.

- *Åbjörn Månsson*, född den 4 oktober 1707 i Gudmunderyd, död den 6 oktober 1707.
- *Ingrid Månsdotter*, född den 2 november 1708 i Gudmunderyd, troligen död före 1714.
- *Åbjörn Månsson*, dräng i Gudmunderyd, född den 1 februari 1711 i Gudmunderyd, död där ogift den 27 januari 1787.
- *Ingrid Månsdotter*, född den 8 april 1714 i Gudmunderyd. Jämför ovan.

Familj 20. Generation 4.

Sigrid Åbjörnsdotter (från Familj 14), död den 2 februari 1710 i Ölmstad by, gift 3 januari 1704 med *Harald Haraldsson*, bonde och kyrkvård i Ölmstad by, död den 17 november 1723, i hans första gifte, gift (2) den 2 oktober 1710 med *Karin Andersdotter* från Tokeryd.

Sigrid Åbjörnsdotter är nämnd från 1697 hos föräldrarna i Gudmunderyd.²¹⁸ Harald var troligen den dräng som förekommer i Ölmstad by hos Håkan Jonsson och hustru Marit Larsdotter 1698 och angavs 1703 med hela namnet samt nämns med hustrun 1704.²¹⁹ Gården det här handlar om är Ölmstad Sörbys mellangård vilket är en frälsegård.²²⁰

Barn: Generation 5.

- *Anna Haraldsdotter*, född den 19 augusti 1705 i Ölmstad by, död 26 mars 1773 i Östra Grälebo, Gränna socken. Gift den 13 maj 1744 med *Sven Eriksson*, död 9 juni 1771 i Sandstugan under Brötjemark mellangård.
- *Harald Haraldsson*, född 7 juli 1707 i Ölmstad by, död 23 juli 1786 i Brötjemark norrgård, gift (1) den 28 november 1731 med *Ingerd Larsdotter*, troligen dotter till *Lars Nilsson* och hustru *Ingegerd* i Brötjemark Norrgård,²²¹ gift (2) den 18 mars 1753 med *Elin Larsdotter*, född den 16 februari 1720, död den 4 november 1791 i Brötjemark norrgård, dotter till *Lars Persson* och *Ingeborg Nilsson* i Tokeryd Mellangård.
- *Ingrid Haraldsdotter*, född 26 december 1709 i Ölmstad by, död den 3 juli 1710.

Familj 21. Generation 3.

Per Eriksson (från Familj 6), bonde i Gudmunderyd skattegård, död 1699, begravd den 10 september. Gift den 14 november 1675 med *Karin Karlsdotter* i Norra Långeberg, Ölmstad socken, död i pesten i februari 1711 på Västanå rast, Gränna socken,²²² sannolik dotter till trädgårdsmästaren *Karl* i Norra Långeberg,²²³ gift (1) med *NN* begravd den 17 augusti 1690, han gift (2) med *Karin*.²²⁴

Per Eriksson i Gudmunderyd nämns den 27 juni 1663 i kyrkoräkenskaperna då *Anders Månsson* i Gudmunderyd, *Åbjörn Eriksson* och *Per Eriksson* i samma gård gav gåvor till kyrkan.²²⁵ Om man studerar mantalslängderna blir intrycket även där att de nämnda bor i samma gård. Per anges i längderna först och därefter *Åbjörn* under perioden.²²⁶ Även i de tidiga husförhörslängderna förekommer *Per Eriksson* i Gudmunderyd med hustru *Karin*. I 1700 års längd står änkan *Karin* med dotter i Gudmunderyd.²²⁷ Änkan blev kvar i

²¹⁸ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 4).

²¹⁹ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 31, s. 143 och s. 163).

²²⁰ Almquist (1931–1976, band 4:2, s. 813, not 55). Jämför Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 569).

²²¹ Ölmstads kyrkoarkiv AI:2 (s. 196).

²²² Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 302). Sandgren (1980, s. 42) uppger att hon överlevde mannen med 20 år, vilket är fel.

²²³ Nämnd änking 1692. Mantalslängder, Jönköpings län 48 (fol. 1549v).

²²⁴ Nämnd i Norra Långeberg senast 1701. Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 92).

²²⁵ Ölmstads kyrkoarkiv KI:1 (s. 57). »I s g« anges och betyder här »I samma gård«.

²²⁶ Mantalslängder Jönköpings län 38 (s. 65), 42 (s. 694), 46 (fol. 272v), 50 (fol. 347v) och 55 (fol. 97r).

²²⁷ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 71).

gården där hon efter dottern Sigrids gifte med Knut Hansson 1705 blev inhyses.²²⁸ I 1711 års längd står hon fortfarande antecknad inhyses men där anges också »dödde i farsoten i februari månad på Wästanå Rast«.²²⁹

Per Eriksson i Gudmunderyd är nämnd hos Sandgren och i Ölmstad sockenbok under Gunneryds skattegård 1–7 »Knutens«.²³⁰ Sandgren skriver:

I slutet av 1600-talet bodde här bonden Per Eriksson. Han var troligen född omkring 1650 och det är mycket möjligt att han var son till Erik Åbjörnsson i granngården. Men om det kan vi bara gissa.

Lyckligtvis ger domboken här ett tydligt besked. Vid tinget 1677 uppvisade drängen Per Eriksson i Gudmunderyd en skrift daterad den 17 juni 1676 vilken redan har nämnts ovan under modern.²³¹ 1690 köpte Per Eriksson delar i Gudmunderyd skattegård samtidigt som hans bror Åbjörn Eriksson köpte andra delar. Köpebrevet är daterat den 14 augusti 1690 och de som nämns är Lars Jönsson i Håknarp, Per Andersson i Gudmunderyd och Måns Andersson i Bunnström. De anges »upplåtit sin svåger och morbroder Per Eriksson 2 systerlotter i Gudmunderyd för 40 daler kopparmynt«.²³²

Barn: Generation 4.

- *Sigrid Persdotter*, se Familj 22.
- *Ingrid Persdotter*, se Familj 23.
- *Ingeborg Persdotter*, född 1 maj 1681 i Gudmunderyd, Ölmstad socken.
- *Karin Persdotter*, född 9 april 1683 i Gudmunderyd.
- *Erik Persson*, född 1 februari 1685 i Gudmunderyd, möjligen död 1691, begrovs den 15 november.
- *Maria Persdotter*, född den 11 september 1690, död 1693, begrovs den 29 januari.
- *Maria Persdotter*, född 23 november 1693 i Gudmunderyd.
- *Lars Persson*, född den 19 oktober 1696 i Gudmunderyd, nämns i Gudmunderyd i samband med moderns död.²³³

Familj 22. Generation 4.

Sigrid Persdotter (från Familj 21), död den 24 januari 1748 i Gudmunderyd skattegård. Gift den 19 juni 1704 med *Knut Hansson*, död den 10 april 1747 i Gudmunderyd.

Sigrid Persdotter nämns med föräldrarna i husförhörslängden 1697.²³⁴ Vid vigseln 1704 anges Knut Hansson komma från Håknarp. Ursprungligen hade han sannolikt annat ursprung, då han tidigast nämns i Håknarp 1702.²³⁵ Enligt Sandgren hade Knut Hansson »stort anseende i socknen« och flera år anges att han varit kyrkvård. Sandgren påpekar också att denna del av »Gunneryds skattegård« ännu idag benämns »Knutens«.²³⁶

Barn: Generation 5.

- *Per Knutsson*, född 1704 i Gudmunderyd, döpt den 30 juni samma år. Anges tillsammans med föräldrarna 1717.²³⁷
- *Johan Knutsson*, född den 10 januari 1706 i Gudmunderyd, död den 14 januari samma år.

²²⁸ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 165).

²²⁹ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 302).

²³⁰ Sandgren (1980, s. 42). Ölmstad sockenbok (1990, s. 190).

²³¹ Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:21 (opaginerad; AD bildid: v190297.b700).

²³² Göta Hovrätt. Advokatfiskalens arkiv EVIIAAAC:70 (s. 66 (blyerts)).

²³³ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 302).

²³⁴ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 6).

²³⁵ Mantalslängder Jönköpings län 59 (fol. 97r).

²³⁶ Sandgren (1980, s. 42).

²³⁷ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 540).

- *Kerstin Knutsdotter*, född den 8 februari 1707 i Gudmunderyd, död den 22 januari 1773 i Kullen, Ölmostad socken. Gift den 28 december 1736 med Anders Larsson, död den 22 april 1764 i Kullen.
- *Maria Knutsdotter*, född den 3 juni 1709 i Gudmunderyd, död den 7 maj 1781 i Tokeryd Norrgård. Gift den 10 december 1732 med Lars Persson i Tokeryd Södergård.
- *Hans Knutsson*, född den 16 april 1711 i Gudmunderyd. Nämnd dräng i Gudmunderyd 1753.²³⁸
- *Johan Knutsson*, född den 10 november 1713 i Gudmunderyd. Gift (1) 26 december 1740 med Brita Kristiernsdotter,²³⁹ gift (2) den 28 december 1752 med Kerstin Johansdotter.
- *Jon Knutsson*, född den 27 december 1715 i Gudmunderyd.

Familj 23. Generation 4.

Ingrid Persdotter (från Familj 21), född 1679, döpt den 9 mars i Gudmunderyd, död den 12 februari 1721 på Gudmunderyd skattegårds ägor. Gift den 30 oktober 1715 med *Anders Jonsson*, torpare på Gudmunderyd skattegårds ägor, död där den 29 mars 1743, i hans första gifte, gift (2) den 26 december 1721 med Ingeborg Larsdotter.

Ingrid Persdotter anges som dotter hos föräldrarna 1697.²⁴⁰ Att hon var dotter till Per Eriksson säkerställs också vid hennes mans andra gifte, då Knut Hansson blev förmyndare för hennes barn och det anges att denne var hans modersystems man.²⁴¹ Hennes man anges vid vigseln ha kommit från Skärstad. Han anges vid andra giftet backstugutorpare.

Barn: Generation 5

- *Brita Andersdotter*, född den 22 september 1715 i Gudmunderyd.
- *Per Andersson*, född den 27 maj 1717 i Gudmunderyd.

Familj 24. Generation 3.

Kerstin Eriksson (från Familj 6), död den 29 maj 1704 i Håknarp, gift före 1657 med *Lars Jonsson* i Håknarp, död 1691, begravd den 8 november i Ölmostad, son till *Jon Olofsson* och hustru *Marit Månsdotter* i Håknarp (se Bild 5 för en bild från Håknarp).²⁴²

Lars Jonsson i Håknarp nämns som son till hustru Marit i Håknarp 1651, 1652 nämns han dräng i Håknarp, och i den påföljande mantalslängden 1657 med hustrun Kerstin.²⁴³ Hustru Kerstin benämns änka 1698.²⁴⁴

Bild 5. Utsikt från Håknarp ner mot Gunneryd och Vättern.

²³⁸ Ölmostads kyrkoarkiv AI:3 (s. 2).

²³⁹ Möjligen en förväxling med en syster Karin Kristiernsdotter, född 1717 i Tokeryd, dotter till Kristiern Andersson och hustru Marit Persdotter. En Karin Kristiernsdotter anges död den 23 juni 1751 i Gudmunderyd skattegård. Det ovanliga namnet Kristiern/Christiern – en gammal sidoför till Kristian (Jämför Otterbjörk (1979, s. 107)) – är känt i Tokeryd sedan 1620-talet. Jämför med Otterbjörk (1979, s. 107) och Landskapshandlingar, Smålands handlingar 1625:1 (fol. 231r).

²⁴⁰ Ölmostads kyrkoarkiv AI:1 (s. 6).

²⁴¹ Ölmostads kyrkoarkiv C:1 (opaginerad; AD bildid: v36769.b175.s341).

²⁴² Jon Ol[of]sson är sannolikt nämnd tidigt och med hela namnet i utskrivningslängden 1642. Roterings- och utskrivningslängder 126 (s. 43). I mantalslängden 1644 anges hans hustru Marit änka. Mantalslängder, Jönköpings län 2 (s. 61).

²⁴³ Ölmostads kyrkoarkiv KI:1 (s. 36); Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 88 (opaginerad; AD bildid: v913862.b100); 88 (opaginerad; AD bildid: v913862.b310).

²⁴⁴ Ölmostads kyrkoarkiv AI:1 (s. 33).

När Kerstin Eriksdotter blev änka i Håknarp tog sonen Per Larsson över bruket. Redan i den första husförhörslängden 1697 noteras en piga Sigrid Persdotter på gården.²⁴⁵ Hon finns där fortfarande 1702 när drängen Knut noteras första gången.²⁴⁶ Som den uppmärksamme redan noterat handlar det här om Kerstin Eriksdotters brorsdotter och hennes man Knut Hansson, vilka senare blev bosatta i Gudmunderyd.

Barn: Generation 4.

- *Per Larsson*, se Familj 25.
- *Marit Larsdotter*, död den 23 januari 1735 i Ölmstad mellangård, gift den 29 juni 1677 med Håkan Jonsson död den 6 mars 1710 i Ölmstad mellangård.

Familj 25. (Generation 4)

Per Larsson (från Familj 24) död den 7 november 1736 i Håknarp, gift den 13 oktober 1689 i Ölmstad med *Elin Persdotter* från Flättinge, Skärstad socken.²⁴⁷ *Per Larsson* är nämnd som son i Håknarp från 1683.²⁴⁸ När hans far dog 1690 tog *Per Larsson* över Håknarp och levde där fram till sin död 1736.

Barn: Generation 5.

- *Lars Persson*, död den 26 december 1692.
- *Jon Persson*, född 1 december 1690 i Håknarp, död den 8 september 1754 i Ölmstad mellangård, gift (1) den 26 december 1716 med *Karin Jönsdotter* från Brötjemarks södergård, död den 4 februari 1733 i Ölmstad mellangård, gift (2) den 29 december 1734 med *Ingerd Haraldsdotter*, möjligen död den 24 september 1791 i Ölmstad mellangård.
- *Per Persson*, född den 7 september 1694 i Håknarp, död före 1701.
- *Lars Persson*, född den 24 maj 1696 i Håknarp, död den 21 maj 1711 i Håknarp.
- *Kerstin Persdotter*, född den 28 april 1699 i Håknarp, död den 16 december 1700 i Håknarp.
- *Per Persson*, född den 8 december 1701 i Håknarp, död den 1 juli 1759 på Väderbergs ägor, gift den 27 december 1730 med *Cecilia Persdotter*, född 28 mars 1698, dotter till *Per Jonsson* och hustru *Ingrid* i Ansestorp, död den 6 juli 1765 på Väderbergs ägor.
- *Kerstin Persdotter*, född den 13 december 1704 i Håknarp, död 1789,²⁴⁹ gift 21 november 1731 med *Jon Jonsson* född 9 augusti 1707 i Ölmstad lillegård, död före 1766,²⁵⁰ son till *Jon Svensson* i Ölmstad lillegård och *Elisabeth Eliasdotter* (Letzer).²⁵¹

Avslutning

I inledningen till denna artikel nämner jag att jag redan för mer än 20 år sedan ställde frågan om sönerna till frälsekvinnan *Elin Månsdotter* (Ulfsparre) i sitt gifte med den i ättartavlorna angivne ofrälse »bonden *Per Jonsson* till Bohult i Gränna socken« själva kunde ha varit bönder och om det skulle gå att finna ättlingar till dem i bygden? Som ni kan se har jag endast kunnat presentera ättlingar till en av sönerna – *Åbjörn Persson* i

²⁴⁵ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 4).

²⁴⁶ Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 107).

²⁴⁷ Hela namnet, jämför Ölmstads kyrkoarkiv AI:1 (s. 33).

²⁴⁸ Mantalslängder Jönköpings län 40 (s. 671).

²⁴⁹ Ölmstads kyrkoarkiv AI:7 (s. 168f).

²⁵⁰ Ölmstads kyrkoarkiv AI:3 (s. 160) och AI:4 (s. 304).

²⁵¹ *Elisabeth Eliasdotter* (Letzer) var dotter till borgaren i Gränna stad och ägaren av Ledseryd i Ölmstad socken *Elias Jakobsson Letzer*. Om honom och hans bakgrund i Ölmstad socken, se Elm (2008).

Gudmunderyd, död 1627. Det får ses som ett godtagbart resultat. Det är inte utan svårighet det med säkerhet går att hitta den här typen av kopplingar.

I ett försök att fördjupa kunskapen om livet i norra Småland från slutet av 1400-talet och framåt har jag under forskningsprojektet presenterat ett antal artiklar. Utan att för den skull förlora det inledande syftet att knyta ihop allmogen i Vista härad med den fram till grevskapets utvidgning ledande frälsesläkten i häradet, har jag haft möjlighet att fördjupa mig i många skeenden som berört de inblandade. Redan i avslutningen av 2016 års artikel nämnde jag min förvåning över hur en framväxande adelsfamilj vid den här tiden inom en nära släktkrets kunde ha både skattebönder och personer som gjorde en statusmässig och ekonomisk karriär.²⁵² Jag hänvisade då till Samuelsons avhandling *Aristokrat eller förädlad bonde?*, och om hur kort avståndet var mellan besuttna skattebönder och lågadel.²⁵³ Det jag redogör för i artiklarna utgör ett tydligt exempel på sådana förhållanden.

När jag nu nått slutet på en lång forskningsresa,²⁵⁴ kan jag inte låta bli att fundera på hur den nämnde Åbjörn Persson i Gudmunderyd, död 1627, upplevde situationen. Så länge han bodde i Gränna socken besökte han säkerligen kyrkan och kunde se gravstenen i koret över sin morbror, den 1564 döde Erik Månsson (Ulfsparre), se Bild 6. Förmodligen fanns i närheten av gravstenen också »Wlf-sparrarnas ... wapn och aner« som komministern Bergerus Nicolaj Klinth nämnde 1689, så vida inte dessa uppsattes efter Hans Eriksson Ulfsparres gravläggning i Gränna kyrka 1616, då Åbjörn Persson redan flyttat.²⁵⁵

Åbjörn Persson hade säkerligen ett närmare förhållande till sin kusin Hans Eriksson Ulfsparre då han satt i nämnden 1595 när Hans Eriksson hade ett mål i förhållande till en bonde som i »druckenskap« hade påstått vissa förhållanden om gårdar. Redan då hade Hans Eriksson hunnit vara kammarjunkare hos hertig Karl, legat till Holstein och furstligt råd samt lagman i Värmland.²⁵⁶ Vad som är mer intressant är att välbördige Hans Eriksson till Broxvik räknas upp tillsammans med grevskapsfogden Måns Persson i Skärstad och fogden Knut Andersson till Åsen (Sandserys socken) och nämnden den 2 mars 1596, alltså den dag då välbördiga Elin Månsdotter och hennes söner, samt släktingar i Östergötland, sålde [delar av] Bohult Skattegård till fru »Estrin« till Broxvik, vilken var Hans Eriksson Ulfsparres mor.²⁵⁷ I dom-

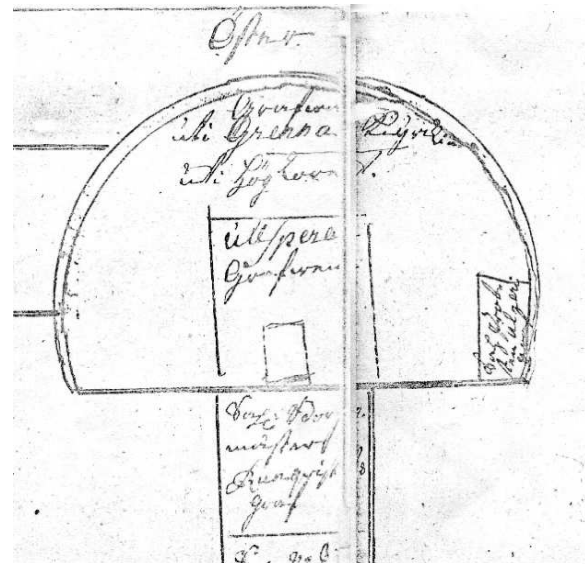

Bild 6. Ulfsparregravens i högkoret - detalj ur större »gravkarta« från Gränna kyrka. Från Gränna Museum. Okänd datering men efter 1760 då komminister »Ab[raham] Agrell« begravs vid sakristian – något till höger om de två strecken till vänster i bilden. Jämför Virdestam (1932, del 7, s. 259).

²⁵² Elm (2016, s. 96f).

²⁵³ Samuelson (1993). Andra men senare exempel på nära släktband mellan personer med mycket olika position i samhället, se Ågren (2006) och Simander och Ågren (2007).

²⁵⁴ Här vill jag tacka Roger Axelsson vid Svenskt Biografiskt Lexikon (tidigare medlem av redaktionen för Svensk Genealogisk Tidskrift (SGT)) som tidigt uppmuntrade mig när jag tvekade inför svårigheterna. Förutom att han trodde jag skulle klara landskaphandlingarna sade han (ungefär) – »önskar dig en fin resa«. Glömmer inte det.

²⁵⁵ Elm (2016, s. 88), Wilstadius (1940–1942, volym 9, del 3, s. 181), Elgenstierna (1925–1936, band VIII, s. 534).

²⁵⁶ Elgenstierna (1925–1936, band VIII, s. 534).

²⁵⁷ Hans Eriksson Ulfsparre till Broxvik nämnd H. E. W. S. T. B på ett altarkläde givet till Gränna kyrka av hans hustru Elin Tott 1622, se Gränna kyrkoarkiv C:1 (s. 58).

boken finns flera tillfällen då Hans Eriksson och hans kusin Åbjörn Persson träffades. Utan att göra en djupare analys och kontroll om vad Elgenstierna skriver om Hans Eriksson, kan man konstatera att skillnaden mellan dennes och kusinen Åbjörn Perssons levnadsbetingelser var enorma – och ändå måste de känt varandra rätt väl. Min sista fundering – som vi aldrig kommer att få besvarad – är hur länge man i släkten var medveten om anfadern Åbjörn Perssons halvfrälsestatus. Inga belägg finns för att traditionen skulle varit levande någon längre tid.

Jag avslutar denna artikel med en förhoppning att många skall finna anknytning till dessa Åbjörn Perssons ättlingar och anor, och på så sätt kunna knyta an till de släkter som finns i Elin Månsdotters (Ulfsparre) släktträd.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

[RA =] Riksarkivet

- Boskaps- m fl längder 1620–1640 (SE/RA/5119)
 - 4 Småland, 1 (odat.); 23 (1628); 24 (1628); 30 (1630); 32 (1631)
- Kammarkollegiet Grev- och friherreskap 1575–1694 (SE/RA/522/08/1)
 - 88 Visingsborg (1645–1659)
- Landskapshandlingar, Smålands handlingar 1533–1630 (SE/RA/5121/5121.05)
 - 1539:5, 1539:9, 1545:1, 1618:6A, 1625:1.
- Lantmäteristyrelsen, Renovationsarkivet/Kartsamlingen (SE/RA/420571/01)
 - F2e:2 Renovationer av förrättningsakter, Jönköpings län
- Mantalslängder 1642–1820 Jönköpings län (SE/RA/55203/55203.05)
 - 1 (1643), 2 (1644), 4 (1646), 38 (1681), 40 (1683), 42 (1685), 46 (1689), 48 (1691), 50 (1693), 52 (1695), 54 (1697), 55 (1698), 59 (1702), 60 (1703), 62 (1705), 64 (1707), 66 (1709), 68 (1715), 70 (1717), 73 (1720), 75 (1722), 77 (1724), 78 (1725), 80 (1727), 82 (1729), 83 (1730), 84 (1731), 90 (1736:1), 92 (1737:1), 93 (1737:2), 94 (1738), 97 (1741), 103 (1744:2), 105 (1745:2).
- Älvsborgs lösen 1613 (SE/RA/5117)
 - IV:23 Kommisariernas m.fl. räkenskaper för den lokala uppbörden av Älvsborgs lösen (1616–1617)
- [SDHK =] Svenskt diplomatariums huvudkartotek
 - SDHK-nummer: 798, 1348.

[KrA =] Krigsarkivet

- Generalmönsterrullor 1660–1687 (SE/KrA/0023/0)
 - 366 Jönköpings regemente (1697)
- Roterings- och utskrivningslängder (SE/KrA/0025/0)
 - 4 (1656), 34 (1676), 113 (1621–1627), 119 (1637), 126 (1642)
- Rullor 1620–1723 (SE/KrA/0022)
 - 1632:2, 1633:2, 1644:7, 1681–1682:1, 1682:3, 1698:18, 1702:21, 1709:8

[VaLA =] Landsarkivet i Vadstena

- Domkapitlet i Linköping (SE/VaLA/00506)
 - EV:2 Katekisationslängder (1694–1710)
- Adelövs kyrkoarkiv (SE/VaLA/00001)
 - C:1 Födelse- och dopböcker (1689–1735)
 - Lla:1 Räkenskaper för kyrka. Huvudräkenskaper (1688–1736)
- Gränna kyrkoarkiv (SE/VaLA/00106)
 - AI:2 Husförhörslängder (1717–1730)
 - AI:3 Husförhörslängder (1718–1743)
 - AI:4 Husförhörslängder (1733)
 - AI:6 Husförhörslängder (1761–1778)
 - C:1 Födelse- och dopböcker (1648–1657)
 - C:4 Födelse- och dopböcker (1705–1726)
- Haurida kyrkoarkiv (SE/VaLA/00127)

O. Elm

- AI:4 Husförhörslängder (1824–1830)
Lib:1 Räkenskaper för kyrkan (1689–1760)
Svanshals kyrkoarkiv (SE/VaLA/00356)
KI:1 Sockenstämman protokoll och handlingar (1674–1729)
Vireda kyrkoarkiv (SE/VaLA/00421)
C:2 Födelse- och dopböcker (1729–1791)
Ölmstads kyrkoarkiv (SE/VaLA/00478)
AI:1 Husförhörslängder (1697–1717)
AI:2 Husförhörslängder (1727–1733)
AI:3 Husförhörslängder (1753–1775)
AI:4 Husförhörslängder (1761–1766)
AI:5 Husförhörslängder (1766–1768)
AI:7 Husförhörslängder (1785–1798)
C:1 Födelse- och dopböcker (1666–1735)
C:2 Födelse- och dopböcker (1736–1786)
KI:1 Sockenstämman protokoll och handlingar (1639–1666)
Göta hovrätt. Advokatfiskalens arkiv (SE/VaLA/03825/03)
EVIIAAAC:1 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1594–1649)
EVIIAAAC:2 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1603–1618)
EVIIAAAC:3 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1619–1630)
EVIIAAAC:4 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1619–1623)
EVIIAAAC:5 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1624–1644)
EVIIAAAC:8 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1633–1649)
EVIIAAAC:14 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1653–1662)
EVIIAAAC:16 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1666–1667)
EVIIAAAC:17 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1668–1669)
EVIIAAAC:18 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1670–1671)
EVIIAAAC:19 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1672–1673)
EVIIAAAC:20 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1674–1675)
EVIIAAAC:21 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1676–1678)
EVIIAAAC:22 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1679–1680)
EVIIAAAC:70 Från underrätterna inkomna renovationer. Jönköpings län (1689–1691)
EVIIAAC:8 Häradsrätternas renoverade småprotokoll t o m 1970 (1708)
EVIICD:1 Tiohäraders lagmansrätts renoverade domböcker (1616–1676)
Tveta häradsrätts arkiv (SE/VaLA/01593)
AIa:1 Domböcker vid ordinarie ting (1605–1626)

Lunds universitet

Folklivsarkivet, Mandelgrenska samlingen

Tryckta källor och litteratur

- Agertz, J., (2008), *Om ortnamn i Jönköpings län*, Jönköpings läns museum. LIBRIS-ID: 11243302.
- Almquist, J. A., (1931–1976), *Frälsegodsen i Sverige under storhetstiden: med särskild hänsyn till proveniens och säteribildning*, Skrifter utgivna av svenska riksarkivet 1, Liber förlag/Allmänna förl., Stockholm. LIBRIS-ID: 8200493.
- Andersson, P., (1999–2003), *Ölmstadssläkten: häradsdomaren Måns Haraldssons i Södra Långeberg ättlingar under fyra sekel*, Draking. LIBRIS-ID: 7766812 (del 1) och 9032739 (del 2).
- Berg, W., (1885), *Visingsö jemte anteckningar om Visingsborgs grefskap*, Wettergren & Kerber. LIBRIS-ID: 1595426.
- Elgenstierna, G., (1925–1936), *Den introducerade svenska adelns ättartavlor, med tillägg och rättelser*, Norstedt. LIBRIS-ID: 8576.
- Elm, O., (2008), »Var rådmannen i Åbo Bertil Jacobsson Lessle smålänning?«, *Släktforskarnas årsbok 2008*, s. 205–220, Sveriges Släktforskarförbund. LIBRIS-ID: 10960417.
- Elm, O., (2013), »Musikerfamiljen Grötter«, *Släktforskarnas årsbok 2013*, s. 157–176, Sveriges Släktforskarförbund. LIBRIS-ID: 14588767.
- Elm, O., (2016), »Släkten Ulfsparres äldsta led: Om Påvel Tuveesson och Elin Ragvaldsdotter (Fargalt), deras barn och barnbarn«, *Svensk Genealogisk Tidskrift 2016:2*, s. 65–108. LIBRIS-ID: 10349591.

- Elm, O., (2017), »Utmanande anor i Vireda, Skärstads och Ölmstads socknar – något om Anna Maria Fritz bakgrund«, *Svensk Genealogisk Tidskrift 2017:1*, s. 37–51. LIBRIS-ID: 10349591.
- Elm, O., (2020a), »Bondhustrun Elin Månsdotters (Ulfsparre) tre söner«, *Svensk Genealogisk Tidskrift 2020:2*, s. 121–157. LIBRIS-ID: 10349591.
- Elm, O., (2020b), »Ingeborg Nilsdotters efterkommande med namnen Mörck, Mörckendahl och Leijondahl«, *Släkt och Hävd 2020:2*, s. 58–62. LIBRIS-ID: 8262719.
- Elm, O., (2022), »Fru Estrid till Broxvik och senare till Råda och frågan om hennes vapenbild«, *Släktforskarnas årsbok 2022*, s. 42–55, Sveriges Släktforskarförbund. LIBRIS-ID: m27fpf3fk9mbrw3x.
- Hellquist, E., (1966), *Svensk etymologisk ordbok*, Tredje upplagan, Gleerup. LIBRIS-ID: 2679936.
- Holmbäck, Å. & E. Wessén, (1962), *Magnus Erikssons landslag i nusvensk tolkning*, Skrifter utgivna av Institutet för rättshistorisk forskning, serien I, band 6. LIBRIS-ID: 8390172.
- von Konow, J., (1973), *Kungl. Norra Smålands regementets historia 1623–1973*, Eksjö. LIBRIS-ID: 67102.
- Koiv, J., (1953), *Rannsakningen om halvfrälset i Småland omkring 1575: släkt- och gårdshistoriska anteckningar*, Skrifter utgivna av Genealogiska Föreningen, Stockholm. LIBRIS-ID: 1447686.
- Lönnerholm, E., (1967), *Linderås och Adelöv: två socknar i Holaveden*, Linderås Hembygdsförening. LIBRIS-ID: 807440.
- Magalotti, L., (1674), *Notizie di Svezia*, Faksimilutgåva 1986, Rediviva, Stockholm. LIBRIS-ID: 7605961.
- Molin, G. G. och Wilstadius, P., (1968), *Smolandis Upsalienses Smålandsstudenter i Uppsala på 1600-talet, II, 1626–1645*, Uppsala Universitet. LIBRIS-ID: 41078.
- Otterbjörk, R., (1979), *Svenska förnamn kortfattat namnlexikon*, Stockholm. LIBRIS-ID: 7226306.
- Retsö, D., (2002), »Hur mäta en dagsled? Senmedeltida brev som källa för beräkning av restider ...«, *Ny väg till Medeltidsbrev: Från ett medeltidssymposium i Svenska Riksarkivet 26–28 november 1999*, Skrifter utgivna av Riksarkivet 18, s. 313–336. LIBRIS-ID: 8436208.
- Rudén, J. O., (2015), *Per Brahe den yngres hovkapell: Musiken i Visingsborgs grevskap*, Jönköpings läns museum. LIBRIS-ID: 18814324.
- Samuelson, J., (1993), *Aristokrat eller förädlad bonde?: det svenska frälsets ekonomi, politik och sociala förbindelser under tiden 1523–1611*, Lund. LIBRIS-ID: 7677606.
- Sandgren, S., (1980), »Gunneryds by«, *Ölmstads hembygdsförenings årsskrift*, s. 23–79. LIBRIS-ID: 12315712.
- Simander, S. och Ågren, H., (2007), »Arvet efter Isak Mackey. Framtidsutsikterna för en grupp brukspatron-sättlingar under svenskt 1600- och 1700-tal«, *Släktforskarnas årsbok 2007*, s. 217–256, Sveriges Släktforskarförbund. LIBRIS-ID: 10662519.
- Svenska ortnamn*, (1999), Sveriges släktforskarförbund, ISBN: 9789187676727. [Elektronisk resurs, CD]
- Svenska släktkalendern 24*, (1984), Föreningen svenska släktkalendern. LIBRIS-ID: 3684386.
- Tollin, C. (2002), »Alvastra kloster och Sverkerätten. En rumslig studie av det tidigmedeltida ägoinnehavet«, *Ny väg till medeltidsbrev: Från ett medeltidssymposium i Svenska Riksarkivet 26–28 november 1999*, Skrifter utgivna av Riksarkivet 18, s. 216–244. LIBRIS-ID: 8550732.
- Wilstadius, P., (1940–1942), *Den första fornminnesinventeringen i Småland: prästerskapets rannsakningar om gamle antiquiteter och monumenter 1667–1690*, Småländska hembygdsböcker, volym 7–9, Växjö. LIBRIS-ID: 421688.
- Wilstadius, P., (red.), (1947), *Brahesholans på Visingsö matrikel 1636–1816*, Föreningen för släktforskning, Skrifter 2. LIBRIS-ID: 1398504.
- Virdestam, G., (1932), *Växjö stifts herdaminne, del 7, Tveta och Vista. Skolpräster*, Herdaminneskommittén, Svenska kyrkan, Växjö stift, Växjö. LIBRIS-ID: 487097.
- Ågren, H., (2006), »Herremän och bönder. En uppländsk ämbetsmannasläkts sociala rörlighet under 1600-talet och det tidiga 1700-talet«, *Karolinska förbundets årsbok 2006*, s. 54–96. LIBRIS-ID: 10479858.
- Ölmstad hembygdsförening, (1990) *Ölmstad sockenbok, Livet i en nordsmåländsk bondsocken vid Vättern*, Gränna. LIBRIS-ID: 7448288.
- Östenson, S., (1969), »Småländskt låg- och halvfrälse«, *Personhistorisk Tidskrift 66:4*, s. 193–210. LIBRIS-ID: 3422782.